

Päälukka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala palvelee yhteiskuntaa vastaamalla toimivista ja turvallisista liikenne- ja viestintäyhteyksistä kestävin ratkaisuin.

Toimintaympäristö

Sähköisten viestintäverkkojen ja digitaalisten palveluiden merkitys yhteiskunnan toimivuudelle on keskeinen. Yleisten muutostrendien lisäksi viestintäpolitiikan toimintaympäristöä muokkaavat vahvasti teknologisen kehityksen ohella toimialan globaali luonne, muuttuvat käyttötottumukset sekä toiminnan luotettavuuteen ja turvallisuuteen liittyvät haasteet.

Julkisen talouden haasteet, kansallisen kilpailukyvyn parantaminen, ilmastopolitiikka, elinkeino- ja väestörakenteen muutos sekä palveluiden turvaaminen edellyttävät poikkihallinnollista yhteistyötä sekä uusia, nykyistä tehokkaampia ja vaikuttavampia keinoja liikennejärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen.

Viestintäpolitiikka

Digitaalisen yhteiskunnan kehittäminen edellyttää aktiivista viestintäpolitiikkaa sekä kaikkien ministeriöiden omilla hallinnonaloillaan toteuttamia älystrategioita. Yhteiskunnan toiminta perustuu merkittävässä määrin erilaisten sähköisten tieto- ja viestintäverkkojen hyödyntämiseen ja niiden mahdollistamien digitaalisten palveluiden ja –sisältöjen käyttöön. Internetin yli tapahtuvat toiminnot ja välitettävät palvelut yleistyvät hyvin nopeasti ja ovat merkittävä kehittymisalue. Suomen talouskehityksen, kasvun ja kilpailukyvyn kannalta on keskeistä pystyä muuttamaan vahva viestintäinfrastruktuuri- ja palveluosaaminen vahvuudeksi digitaalisen kehityksen laajassa hyväksikäytössä. Kyse ei ole vain erilaisten teknologisten sovellusten tai uusien palveluiden kehittämisestä, vaan myös niiden laajamittaisesta käytöstä ja sen ympärille syntyvästä liike- ja muusta toiminnasta.

Lähivuosina viestintäpolitiikalla haetaan välineitä toimivaan ja turvalliseen yhteiskuntaan sekä tehoa yritysten ja julkisen sektorin toimintaan. Kasvavassa määrin huomio kohdistuu tieto- ja viestintäteknologian ja digitaalisten palveluiden kasvupotentiaalin hyödyntämiseen työllisyyden ja taloudellisen kasvun edistämiseksi.

Viestintäpolitiikan tavoitteena on huolehtia siitä, että viestinnän peruspalvelut ovat kaikkien saatavilla laadukkaina ja kohtuuhintaisina. Tällaisia peruspalveluita ovat lainsäädännössä määritellyt tele- ja postitoiminnan yleispalvelut sekä Yleisradio Oy:n julkinen palvelu. Myös viestintäverkkojen luotettavuus ja turvallisuus on varmistettava kaikissa oloissa.

Viestintäpolitiikalla vaikutetaan myös siihen, että monipuolisia, käyttäjien tarpeisiin vastaavia viestintä- ja sisältöpalveluita on mahdollista tarjota toimivilla viestintämarkkinoilla. Lainsäädännön, taajuuspolitiikan ja vastaavien keinoin edistetään viestintäverkkojen kehittämistä, monipuolisten palveluiden syntymistä ja tervettä kilpailua.

Digitaalisen teknologian murrosvaiheessa on tärkeitä pystyä ennakoimaan tulevaa ja mahdollistamaan kehityksen mukanaan tuomaa potentiaalia kasvun ja hyvinvoinnin lisäämisessä sekä parantamaan tätä kautta yhteiskunnan toimivuutta. Tavoitteena on, että erilaisilla sähköisten palveluiden käyttöä edistävillä hankkeilla ja laajalla yhteistyöllä saadaan aikaan toimintatapojen muutos, jolla vastataan yhteiskunnan rakenteellisiin muutoksiin ja vahvistetaan Suomen kilpailukykyä.

Viestintäpolitiikkaa tukevia määrärahoja ovat Viestintäviraston määrärahat, valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen varatut määrärahat, sanomalehdistön tuki sekä Yleisradio Oy:n rahoitukseen tarkoitettu määräraha. Viestintäpolitiikan lohkolle esitetään määrärahoja yhteensä 524 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa *viestinnän toimialalle* seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluita on saatavilla koko maassa.
- Viestinnän ja tietoyhteiskunnan peruspalvelut ja niiden turvallisuus on varmistettu.

— Tieto- ja viestintäteknologiaa ja digitaalisia palveluita käytetään täysimääräisesti yhteiskunnan toimivuuden, kansalaisten hyvinvoinnin ja yritysten kilpailukykyyn edistämiseksi.

Liikennepolitiikka

Liikennepolitiikan avulla turvataan sujuvat ja turvalliset matkat ja kuljetukset elinkeinoelämän ja asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Liikennejärjestelmä kytketään osaksi elinkeinoelämän, talouden, työllisyyden ja alueiden kehittämistä. Tarjottava palvelutaso perustuu asiakastarpeisiin, yhteiskunnallisiin tavoitteisiin sekä käytettävissä oleviin resursseihin. Elinkeinoelämällä tulee olla edellytykset globaalisti kilpailukykyiseen toimintaan ja jokaisella mahdollisuus toimivaan arkeen. Liikennejärjestelmää kehitetään toimintavarmaksi ja ennakoitavaksi. Maankäytön, asumisen, liikenteen sekä palvelurakenteiden ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset yhteen sovittaen, tehokkaasti toimien sekä taloudellisen ohjauksen avulla varmistetaan, että kasvun kestävyys taataan, liikenteen haitat minimoidaan ja resurssit käytetään tehokkaasti. Liikennepolitiikassa, liikennepalvelujen hankinnassa ja liikenneolosuhteiden kehittämisessä huomioidaan esteettömyys sekä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edistäminen tarkoituksenmukaisella tavalla.

Liikenneverkon kunnan osalta ensisijaisesti varmistetaan keskeisen väyläverkon tarkoituksenmukainen kunto sekä koko verkon päivittäinen liikennöitävyys ja hoitotaso. Aiempaa enemmän painotetaan raideliikenteen täsmällisyyttä ja toimintavarmuutta.

Kuljetusjärjestelmän ja liikennepalvelujen logistista varmuutta kehitetään yhteistyönä.

Joukkoliikenteestä luodaan pidemmän aikavälin kuluessa eri osapuolten yhteistyönä kaikille käyttäjryhmille helppokäyttöinen ja yhtenäinen palvelukokonaisuus, joka sisältää myös käyttäjäystävällisen, yhteentoimivan joukkoliikenteen maksu- ja informaatiojärjestelmän.

Julkisen liikenteen tehostamiseksi sekä julkisten liikennepalvelujen turvaamiseksi myös haja-asutusalueilla selvitetään avoimen joukkoliikenteen ja julkisin varoin toteutettavien henkilökuljetusten yhdistämistä.

Kaupunkiseutujen liikenneolosuhteita parantamiseksi tehostetaan olemassa olevan kapasiteetin käyttöä sekä edistetään kaupunkiseutujen joukkoliikennettä, erityisesti raideliikennettä ja sen liityntäyhteyksiä ja pyritään löytämään ratkaisu liityntäpysäköinnin järjestämistapoihin sekä parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita. Maankäytön, asumisen ja liikenteen kattavien MAL-aiesopimusmenettelyn edistämiseksi valtio rahoittaa pieniä kustannustehokkaita hankkeita kuluvalle hallituskaudella.

Liikenteen turvallisuusvision mukaan kenenkään ei tarvitse kuolla eikä loukkaantua vakavasti liikenteessä. Vision toteutumista edistetään vastuullisuutta korostaviin sekä ennalta ehkäiseviin ja riskianalyysipohjaisiin toimintamalleihin perustuvalla pitkäjänteisellä ja poikkihallinnollisella liikennejärjestelmän kehittämisellä.

Liikenneturvallisuuden myönteinen kehitys on pysähtynyt. Vuonna 2011 tieliikennekuolemia oli ennakkotietojen mukaan 292, joka on kaksikymmentä edellisvuotta enemmän. Tavoitteena on, että vuonna 2014 tieliikennekuolemia on enintään 218. Liikenneturvallisuus on usean tahon yhteistyötä. Tieliikenteen turvallisuutta edistetään myös mm. käynnistämällä automaattisen liikennevalvonnan kehittämishanke. Kaupallisessa lentoliikenteessä, merenkulussa ja rautatieliikenteessä liikennekuolemat ja vakavat loukkaantumiset ovat harvinaisia. Lentoliikenteen, merenkulun ja rautatieliikenteen saavutetun turvallisuustason säilyttäminen edellyttää kuitenkin jatkuvaa määrätietoista turvallisuustyötä.

Liikenteen aiheuttamia haittoja vähennetään vaikuttamalla liikkumistarpeeseen sekä liikkumis- ja kuljetusvalintoihin vero- ja maksupolitiikalla sekä informaatiolla sekä ohjaamalla liikennettä aiempaa enemmän kestävien liikennemuotojen varaan. Edistetään kestävien polttoaineiden ja vähäpäästöisten ajoneuvoteknologioiden sekä käyttäjälähtöisten liikkumismuotojen kehittämistä

Liikennepolitiikkaa tukevia määrärahoja ovat perusväylänpidon määrärahat, liikenneverkon kehittäminen, liikenteen viranomaispalvelut, joukkoliikenteen palvelujen ostot sekä tuet, merenkuluelinkeinon tukeminen, ilmaliikenteen korvaukset ja tuet sekä tienpidon valtionavut. Liikennepolitiikan lohkolle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 931,1 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa *liikenteen toimialalle* seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Matka- ja kuljetusketjut toimivat sujuvasti ja turvallisesti hyvinvointia ja kilpailukykyä edistäen.
- Liikennejärjestelmän toimintavarmuus paranee.
- Joukkoliikenteen palvelutasoa parannetaan, tavoitteena matkustajamäärien kasvu ja yksityisautoilun vähentäminen. Erityisen huomion kohteena on raideliikenteen lisääminen ja palvelutason parantaminen.
- Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään Suomen kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Liikenteen terveydelle ja luonnolle aiheuttamat haitat minimoidaan.

- Liikennejärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen sekä liikennetoimialan toiminnan tehokkuus paranee käyttäen hyväksi monipuolisesti erilaisia keinoja mm. tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tutkimus

Hallinnonalalla tutkimustoimintaa harjoittaa Ilmatieteen laitos, joka on keskeisessä roolissa yhteiskunnan ilmastonmuutoksen sopeutumiseen tarvittavan perustiedon tuottamisessa. Tuotettavalla tiedolla edistetään turvallisuutta.

Ilmatieteen laitoksen tuottamat sää- ja tutkatiedot muutetaan maksuttomaksi. Muutos mahdollistaa näiden tietojen hyödyntämisen uusien palvelujen kehittämisessä kansalaisille. Tietojen maksuttomuudella toteutetaan Valtioneuvoston periaatepäätöstä (3.3.2011) julkisen sektorin digitaalisten tietoaisteistojen saatavuuden parantamisesta ja uudelleenikäytön edistämisestä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa hallinnonalan tutkimustoiminnalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Tuetaan tutkimuksen keinoin ilmastonmuutokseen sopeutumista toimien laaja-alaisesti yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.
- Sovelletaan tutkimuksessa saatuja uusimpia tietoja mm. ilmastomallien sekä havainto-, ennustus- ja varoitusjärjestelmien ja muiden palveluiden kehittämisessä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa muulle tutkimustoiminnalle tavoitteeksi:

- Kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja asiantuntemusta sekä tuotetaan tietoa lainsäädännön ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö asettaa *koko hallinnonalalle* seuraavat tavoitteet:

- Huolehditaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen liittyvien tehtävien toteuttamisesta.
- Hallinnonalan toiminnan tuottavuutta parannetaan.

Valtion yhtiöt

Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa ovat valtion yhtiöt Finavia Oyj ja Finnpiilot Pilotage Oy, joiden tavoitteena on tukea liikenteen toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden toteutumista.

Määrärahat ja tuloarviot

Hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 2 910 milj. euroa. Poliittikalohkoille ehdotetaan määrärahoja seuraavasti: hallinto ja toimialan yhteiset menot 415 milj. euroa, liikenneverkko 1 652 milj. euroa, liikenteen viranomaispalvelut 43 milj. euroa, liikenteen tukeminen ja ostopalvelut 228 milj. euroa, viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen 524 milj. euroa sekä tutkimus 49 milj. euroa.

Liikenteen toimialan veronluonteisista maksuista suurimpia ovat meriväylien pidon kustannuksia kattava väylämaksu 84,7 milj. euroa, ratavero 13,7 milj. euroa, lentoliikenteen valvontamaksu 11,5 milj. euroa sekä Kerava—Lahti -oikoradan investointivero 4,3 milj. euroa. Liikenteen toimialalta kerättävistä muista maksuista suurin on radanpitoon käytettävä ratamaksu 44,8 milj. euroa. Liikenteen turvallisuusviraston maksutulot ovat yhteensä 91,6 milj. euroa.

Viestinnän toimialalta kerätään veronluonteisina maksuina 6,6 milj. euroa. Huutokauppatuloina ja huutokauppaan osallistumismaksuina kerätään 20,3 milj. euroa. Lisäksi Viestintävirasto saa muina maksutuloina 21,3 milj. euroa.

Hallinnonalan sekalaisten tulojen arvioidaan olevan 51,5 milj. euroa.

Yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä toiminnasta

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tavoitteena on tuottaa suoritteita ja julkishyödykkeitä, joiden käyttämiseen sekä naisilla että miehillä on tasa-arvoiset mahdollisuudet.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä, jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään myös tasa-arvonäkökulma huomioon ottaen.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2011—2013

	v. 2011 tilinpäätös 1 000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1 000 €	v. 2013 esitys 1 000 €	Muutos 2012—2013	
				1 000 €	%
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	358 966	408 027	415 367	7 340	2
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 827	20 428	21 267	839	4
21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	211	371	720	349	94
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	333 986	386 600	392 752	6 152	2
40. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	942	628	628	—	0
10. Liikenneverkko	1 464 630	1 669 618	1 651 695	-17 923	-1
01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	83 740	86 934	86 503	-431	0
20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)	923 956	933 060	935 235	2 175	0
(34.) Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)	13 000	34 974	24 000	-10 974	-31
(40.) Avustus Finavia Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)	1 100	—	—	—	0
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 700	1 000	1 000	—	0
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	23 000	13 000	8 000	-5 000	-38

76.	Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	40 484	35 000	34 997	-3	0
77.	Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	66 700	444 653	347 700	-96 953	-22
78.	Eräät väylähankkeet (siirtomääräraha 3 v)	249 600	73 100	167 260	94 160	129
79.	Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	60 350	47 897	47 000	-897	-2
20.	Liikenteen viranomaispalvelut	35 420	40 307	42 591	2 284	6
01.	Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 420	40 307	42 591	2 284	6
30.	Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	191 250	204 543	227 780	23 237	11
42.	Valtionavustus koulutuksesta (siirtomääräraha 3 v)	841	841	841	—	0
43.	Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (arviomääräraha)	77 969	86 420	81 000	-5 420	-6
46.	Alusinvestointien ympäristötuki (siirtomääräraha 3_v)	—	2 000	28 000	26 000	300
50.	Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)	848	800	800	—	0
51.	Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200	4 200	4 200	—	0
63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	98 025	99 275	100 128	853	1
64.	Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	9 367	11 007	12 811	1 804	16
66.	Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
40.	Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	19 406	20 345	523 995	503 650	2476
01.	Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 806	8 845	9 895	1 050	12
42.	Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	450	500	500	—	0

43.	Digitaalisten palveluiden toimintaympäristön kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	4 100	4 100	0
(44.)	Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)	1 350	—	—	—	0
50.	Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)	9 800	11 000	9 500	-1 500	-14
60.	Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)	—	—	500 000	500 000	0
50.	Tutkimus	40 712	42 600	49 020	820	2
01.	Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	40 712	42 600	49 020	820	2
	Yhteensä	2 110 384	2 385 440	2 910 448	525 008	22
	Henkilöstön kokonaismäärä	2 214	2 193	2 175		

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö edistää väestön hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä huolehtimalla toimivista, turvallisista ja edullisista yhteyksistä.

01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 21 267 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin,
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen sekä
- 3) vastikkeettomien menojen maksamiseen kansainvälisille yhteisöille.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon valtion televisio- ja radiorahastosta saatava rahoitus.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti toiminnalleen vuodelle 2013 seuraavat toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa viestinnän ja liikenteen toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja yhteisiä tavoitteita:

Tuotokset ja laadunhallinta

- Liikenne- ja viestintäministeriö kehittää rooliaan hallinnonalan strategisena toimijana.
- Hallinnonalan virastojen ja laitosten tulosojausta kehitetään.
- Lainsäädäntöprosessi on selkeästi johdettu ja säädösvalmistelu on ammattitaitoista.

Toiminnallinen tehokkuus

- Työn tuottavuuden kehittyminen 1 %.
- Kokonaistuottavuuden kehittyminen 2 %.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2012		
	2011 toteutuma	varsinainen talousarvio	2013 esitys
Bruttomenot	23 740	20 728	21 567
Bruttotulot	466	300	300
Nettomenot	23 274	20 428	21 267
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 353		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 906		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	457
Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-44
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-53
Kertaluonteisen menon poistaminen (siirto momentilta 25.01.01)	-21
Virtuaalisen tutkimuskeskuksen perustaminen	500
Yhteensä	839

2013 talousarvio	21 267 000
2012 II lisätalousarvio	240 000
2012 talousarvio	20 428 000
2011 tilinpäätös	23 827 000

21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 720 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnonalan tuottavuuden edistämiseen tähtäävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat siltä osin kuin niitä ei ole käytetty muiden määrärahojen lisäyksiä.

2013 talousarvio	720 000
2012 talousarvio	371 000
2011 tilinpäätös	211 000

29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 392 752 000 euroa.

2013 talousarvio	392 752 000
2012 II lisätalousarvio	5 065 000
2012 talousarvio	386 600 000
2011 tilinpäätös	333 986 053

40. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 628 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen liikenne- ja viestintäalan yhteisöjen ja museotoiminnan tukemiseksi sekä viestintävalmiuksia edistävien hankkeiden tukemiseksi.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käytettäväksi liikenne- ja viestintäalan museoiden tukemiseen sekä viranomaistehtävissä avustamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Määrärahaa saa käyttää avustuksen maksamiseen hankkeisiin, joilla edistetään digitaalisten palveluiden kehittämistä ja niiden turvallista käyttöä, itsesääntelytoimenpiteitä sekä viestintävalmiuksia.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Liikenne- ja viestintäalan museot	385 000
Mobilia-säätiö	134 000
Liikennealan yhteisöt	25 000
Tietoyhteiskuntahankkeet	84 000
Yhteensä	628 000
2013 talousarvio	628 000
2012 talousarvio	628 000
2011 tilinpäätös	942 000

10. Liikenneverkko

Selvitysosa: Liikenneverkko muodostuu maantieverkosta, rataverkosta ja vesiväylistä. Maantieverkon pituus oli 78 142 km, rataverkon pituus 5 944 km ja vesiväylien pituus 16 236 km vuoden 2011 lopussa. Vastaava väyläomaisuuden kirjanpitoarvo oli maantieverkon osalta 15,0 mrd. euroa, rataverkon osalta 3,7 mrd. euroa ja vesiväylien osalta 0,2 mrd. euroa. Liikenneverkon jälleenhankinta-arvo on yli 50 mrd. euroa.

Liikenneverkon tasearvo (milj. euroa)

	v. 2011	v. 2012 (arvio)	v. 2013 (arvio)
Tiet	15 007	14 927	14 877
Radat	3 710	3 685	3 697
Vesiväylät	207	197	190
Yhteensä	18 924	18 809	18 764

Valtion omistaman liikenneverkon ylläpitoon eli perusväylänpitoon käytetään 1 009 milj. euroa bruttona ja kehittämiseen 597 milj. euroa. Kainuun hallintokokeilun loppuessa perusväylänpitoon palautetaan perusväylänpidon rahoitus, mikä lisää perusväylänpidon rahoitusta 14,723 milj. euroa vuoden 2012 talousarvioon nähden.

Vuonna 2013 käynnistetään liikennepoliittisen selonteon mukaisesti kaksi kehittämishanketta. Tie-, meri- ja rautatieliikenteen ohjausjärjestelmien uusiminen käynnistetään perusväylänpidossa. Lisäksi aloitetaan osittaisella jälkirahoituksella toteutettava E18 Kehä III:n kehittämisen 2. vaihe.

Tämän lisäksi tuetaan yksityisteitä 8 milj. eurolla ja länsimetron rakentamista 24 milj. eurolla.

Liikenneverkon ylläpidolla ja kehittämisellä toteutetaan liikennepoliittista selontekoa sekä liikenteen vaikuttavuustavoitteita eli turvataan matka- ja kuljetusketjujen toimintaa, parannetaan liikenneturvallisuutta ja vähennetään ympäristöhaittoja kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin parantamiseksi. Perusväylänpidon ja kehittämisen momenttien perusteluissa on tarkemmin kuvattu toimia ja rahoitusta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Liikennevirastolle vuodelle 2013 seuraavat toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa liikenteen toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita, tutkimukselle sekä hallinnonalalle asetettuja yhteisiä tavoitteita.

Tulostavoite	2011 toteutuma	2012 tavoite/ ennuste	2013 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Palvelukyky ja laatu			
Kansalaisten tyytyväisyys matkojen toimivuuteen (asteikko 1—5)	3,7	3,7	3,3
Elinkeinoelämän tyytyväisyys kuljetusten toimivuuteen (asteikko 1—5)	3,4	3,4	3,3
Sidosryhmien tyytyväisyys Liikenneviraston toimintaan (asteikko 1—5)	3,4	3,5	3,5
Matka- ja kuljetusketjujen toimivuus			
Radanpidosta johtuvat viivästykset kaukoliikenteessä, % junista 5 min.	8	4	4
Radanpidosta johtuvat viivästykset lähiliikenteessä, % junista 3 min.	2	1	1
Jäänmurtopalveluiden odotusaika, h,		12,57	3,5
Väylien kunto			
Kauppamerenkulun huonokuntoiset väylät, km, enintään	410	380	360
Päällystetyt tiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km, enintään	3 695	4 400	5 100
Maantie- ja ratasillat kuntoluokissa huono ja erittäin huono, kpl, enintään	758	800	800
Radan huonosta kunnosta johtuvat liikenne rajoitukset, km, (keskeinen rataverkko/muu rataverkko), enintään	52/187	50/200	50/260
Liikenneturvallisuus ja ympäristö			
Tieliikenteen henkilövahinko-onn. vähenemä perusväylänpidon toimin, kpl	26,5	23	23
Perusväylänpidon meluntorjunnan vaikutus, henkilö/vuosi	20	200	150
Pohjavesien pilaantumisriskin vähenemä perusväylänpidon toimin, km	2,2	3,0	2,0
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Tuottavuus ja kokonaistaloudellisuus			
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	6,0	2,0	2,0
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	1,3	0,2	0,2

Liikenneviraston menot ja tulot (milj. euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Toimintamenot (01)	85,6	86,9	86,5
— Tulot toiminnasta	2,6	2,0	2,0
— Toimintamenot	88,2	88,9	88,5
— Hallinto	81,7	81,9	79,5
— T&K	6,5	7,0	7,0
Perusväylänpito (20)	911,6	933,1	935,2
Tulot	83,4	78,7	73,9
— Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot	29,8	19,3	15,7
— Ratamaksu	43,8	45,8	44,8
— Muut tulot	9,9	13,6	13,4
Menot	995,0	1 011,8	1 009,1
— Uus- tai laajennusinvestointi	84,8	100,2	71,2
— Korvausinvestointi	75,8	168,2	146,6
— Ylläpito	324,0	189,9	200,3
— Hoito	290,5	293,9	323,5
— Käyttö	37,5	60,0	61,3

— Merikartoitus	7,4	8,0	8,0
— Liikenteen informaatio- ja ohjauspalvelut	60,8	74,3	78,7
— Talvimerenkulku	52,9	55,0	50,0
— Maantielauttaliikenne	43,2	45,0	47,3
— Liikenteen suunnittelu	6,0	11,7	10,8
— Väylänpidon omaisuushallinta	12,2	5,5	11,4
Kehittämisinvestoinnit (76, 77, 78, 79)	417,1	596,8	597,0
Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (76)	40,5	35,0	35,0
Väyläverkon kehittäminen (77)	66,7	439,7	347,7
Eräät väylähankkeet (78)	249,6	73,1	167,3
Elinkaarirahoitushankkeet (79)	60,3	49,0	47,0
Nettomenot yhteensä	1 414,4	1 616,8	1 618,7
Bruttomenot yhteensä	1 500,4	1 697,5	1 694,6

Väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot (11.19.06)

	2011 toteutuma	2012 arvio	muutos	2013 arvio	muutos
Väylämaksuilla katettava toiminta					
Ulkomaan tavaraliikenne rannikolla, milj. tonn.	96 865	99 000	2,2 %	101 000	2,0 %
Matkustajaliikenne, milj. matkustajaa	17,7	17,7	0,0 %	17,7	0,0 %
Väylämaksutuotot, 1 000 euroa	75 740	83 840	10,7 %	84 680	1,0 %
Muut tuotot, 1000 euroa	1 516	1 516	0,0 %	1 516	0 %
Kustannukset, 1000 euroa	99 628	89 628	10,0%	96 628	7,8 %
Kustannusvastaavuus	77,5 %	95,2 %	17,7 %- yks	89,2 %	-6,0 %- yks

01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 86 503 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenneviraston tehtävänä on vastata liikenteen palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto edistää toiminnallaan koko liikennejärjestelmän toimivuutta, liikenteen turvallisuutta, alueiden tasapainoista kehitystä ja kestävästä kehitystä.

Liikennevirasto kehittää toimintaansa erityisesti koko liikennejärjestelmän näkökulmasta parantamalla liikennemuotojen yhteistoimintaa ja tuottavuusedellytyksiä.

Liikenneviraston menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Bruttomenot	88 256	88 934	88 503
Bruttotulot	2 615	2 000	2 000
Nettomenot	85 641	86 934	86 503
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	16 687		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	14 698		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-630
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-204
Hallinnon tilatehokkuus (HO)	-900
Palkkausten tarkistukset	1 878
Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-575
Yhteensä	-431

2013 talousarvio	86 503 000
2012 II lisätalousarvio	985 000
2012 talousarvio	86 934 000
2011 tilinpäätös	83 740 000

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 935 235 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) väylien uus- ja laajennusinvestoinneista, korvausinvestoinneista, ylläpidosta, hoidosta, käytöstä, merikartoituksesta, liikenteenhallinnasta, talvimerenkulun avustamisesta, liikenteen suunnittelusta, väylänpidon omaisuushallinnasta ja muista väylänpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien menojen sekä väylänpidosta aiheutuvien vahingonkorvauksien maksamiseen

2) toimintamäärärahan vakiosisältöisen käyttötarkoituksen mukaisesti sellaisten välttämättömien lakisäateisten velvoitteiden tekemiseen, joista voi aiheutua menoja myös tulevana varainhoitovuosina

3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen sekä

4) väliaikaisesti radanpidon materiaalityöiden maksamiseen ennen materiaalin kohdentamista sijoitusmenomomentille budjetoituille väylien kehittämishankkeille.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon ratamaksu, yhteisrahoitteisen toiminnan tulot, Saimaan kanavan lupamaksutulot, maksullisen palvelutoiminnan tulot ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituloja sekä väylänpidon vahingonkorvaustulot.

Selvitysosa: Momentin mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina 44,8 milj. euron ratamaksu. Liikennevirasto tulouttaa lisäksi rataverolain perusteella momentille 11.19.03 yhteensä 18 milj. euroa rataveroa. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 14,723 milj. euroa siirtona momentilta 32.50.63. Kainuun kehittämisraha ja vähennyksenä 4,276 milj. euroa siirtona momentille 31.30.64 ja vähennyksenä 0,371 milj. euroa siirtona momentille 31.50.01.

Olemassa oleva liikenneverkko pidetään kunnossa *perusväylänpidon* toimin. Perusväylänpidon määrärahasta rahoitetaan pienehköt investoinnit, kunnossapito, liikenteen hallinta, liikenteen suunnittelu ja väylänpidon omaisuushallinta.

Perusväylänpidon rahoituksesta lähes puolet on sidottu pitkäkestoisiin indeksisidonnaisiin sopimuksiin.

Inflaatio alentaa perusväylänpidon määrärahan ostovoimaa arviolta 50 milj. eurolla jo vuonna 2013. Ostovoiman aleneminen on erityisen voimakasta tienpidossa, jossa öljyn ja bitumituotteiden hinnalla on suuri merkitys. Lisäksi 2000-luvun alusta, teiden hoidon kilpailun avaamisesta, alkanut urakkahintojen lasku on pysähtynyt, koska hintataso on jo hyvin alhainen. Ratojen ja vesiväylänpidon kunnossapidon kilpailun avaaminen päättyy vuonna 2013, joten niidenkään osalta ei ole enää odotettavissa kilpailun tuomaa merkittävää kustannusten laskua, joka voisi kompensoida perusväylänpidon vajetta ja kustannustason nousun.

Perusväylänpidon *investointimenot* ovat 217 milj. euroa. Väylien uus- ja laajennusinvestointeihin ja niiden hankesuunnitteluun (pl. kehittämishankkeiden hankesuunnittelu) käytetään 71 milj. Hankkeiden yleis- ja esisuunnittelu rahoitetaan momentilta 31.10.20 euroa.

Korvausinvestointeihin käytetään 146 milj. euroa, mistä rataverkon korvausinvestointeihin 75 milj. euroa. Tässä on vähennystä edellisvuoteen 13 milj. euroa. Radanpidon korvausinvestoinnit ovat usein suuria

investointeja ja vuosittainen rahoitustarve vaihtelee investointien etenemisen mukaisesti. Korvausinvestoinnit ovat perusparannuksia, joissa olemassa olevien väylien rakenteita tai laitteistoja uusitaan väylän kunnon ja toimivuuden palauttamiseksi.

Kunnossapitomenot ovat 582 milj. euroa. Kunnossapito muodostuu liikenneverkon ylläpidosta, hoidosta, käytöstä ja merikartoituksesta. Ylläpitotoimilla (200 milj. euroa, josta tiet 152 milj. euroa, radat 45 milj. euroa ja vesiväylät 3 milj. euroa) varmistetaan väylien rakenteiden ja liikenteen ohjausjärjestelmien toimintakunnon säilyminen. Hoitoa (323 milj. euroa) ovat toimet, joita säännöllisesti tarvitaan väylän, varusteen tai rakenteen pitämiseksi toimintakunnossa. Tieverkon hoitomenot kasvavat 33 milj. euroa vuodesta 2012 mm. kustannustason nousun vuoksi. Käytöllä (61 milj. euroa) tarkoitetaan lähinnä väylien valaistuksen ja rataverkon sähköenergian menoja. Merikartoitus (8 milj. euroa) sisältää merenmittauksen ja merikarttojen valmistuksen menot.

Liikenteenhallintamenot ovat 129 milj. euroa. Liikenteen hallinta muodostuu jäänmurtopalveluista (50 milj. euroa) sekä muista liikenteen informaatio- ja ohjauspalveluista (79 milj. euroa), joilla parannetaan tie-, rautatie- ja vesiliikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta sekä vähennetään liikenteen päästöjä. Talvimerenkulun menot on mitoitettu jäänmurtajien 650 toimintapäivän mukaan. Väylämaksulain mukaisten tehtävien kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan 89,2 % vuonna 2013. Väylämaksun tarkoituksena on kattaa kauppamerenkulun väylien rakentamisesta, hoidosta ja ylläpidosta sekä alusliikennepalvelusta ja jäänmurtajien avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset.

Liikenteen informaatio- ja ohjauspalveluihin sisältyy liikennepoliittisen selonteon *tie-, meri- ja rautatieliikenteen ohjausjärjestelmien uusiminen*. Suomen tie-, meri- ja rautatieliikenteenohjaus toimii 24/7 ja tapahtuu pääasiassa teknisten järjestelmien avulla. Liikennemäärien kasvu ja ilmastonmuutoksen hillintä sekä kansainväliset velvoitteet lisäävät painetta ohjata liikennettä yhä tehokkaammin ja sujuvammin. Olemassa oleva väyläkapasiteetti on käytettävä entistä tehokkaammin hyväksi. Nykyiset liikenteenohjausjärjestelmät eivät enää pysty vastamaan kasvaviin tarpeisiin ja niiden uusiminen on välttämätöntä. Hankkeessa uusitaan tie-, rautatie- ja meriliikenteen ohjausjärjestelmiä liikenteen turvallisuuden, sujuvuuden ja toimintavarmuuden parantamiseksi. Rautatieliikenteessä parannetaan junaliikenteen täsmällisyyttä sekä ohjauslaitteiden ja – järjestelmien toimintavarmuutta. Länsi-Suomen kauko-ohjausjärjestelmä uusitaan. Tieliikenteessä yhtenäistetään ohjaussovelluksia, kehitetään häiriötilanteiden ennakointia hallintaa, liikenteen tilannekuvaa sekä tienkäyttäjien tietopalveluita. Meriliikenteessä parannetaan alusliikenteen riskienhallintaa ja turvallisuutta sekä viranomaisten, satamien ja alusten välistä tiedonvaihtoa. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 90 milj. euroa ja se toteutetaan vuosina 2013–2018. Vuonna 2013 määräraha on 5 milj. euroa.

Maantielauttaliikenteen menot 47 milj. euroa muodostuvat lautta-alusten ja lossien liikennöinnistä.

Liikenteen suunnittelumenot 11 milj. euroa koostuvat tarveselvityksistä, liikennejärjestelmäsuunnittelusta sekä hankkeiden (ml. kehittämishankkeet) esi- ja yleissuunnitelmista.

Väylänpidon omaisuushallinnan menot ovat 11 milj. euroa.

Liikenneverkon toimivuutta mitataan kansalaisille, elinkeinoelämälle ja sidosryhmille ja palveluntuottajille tehdyillä tyytyväisyystutkimuksilla. Toimivuuden turvaamisessa keskitytään junaliikenteen täsmällisyyden parantamiseen ja jäänmurtopalveluiden riittävyyden varmistamiseen.

Väylien kuntoa turvaavat toimet mitoitetaan siten, että kauppamerenkulun huonokuntoisten väylien määrä, radanpidosta aiheutuvat liikenneajoitukset eikä huonokuntoisten maantie- ja rautatiesiltojen määrä lisääny. Sen sijaan huonokuntoisten päällystettyjen teiden määrä lisääntyy.

Tieliikenteen turvallisuutta parannetaan hoidon toimenpiteillä ja taajamajärjestelyillä. Kauppamerenkulun turvallisuutta parannetaan kartoittamalla lisää vesiväyliä ja uudistamalla meriliikenteen ohjauspalveluja. Rautatieliikenteen turvallisuutta parannetaan tasoristeysten määrää vähentämällä.

Ympäristön tilaa parannetaan pohjavesisuojuuksilla ja meluntorjunnalla. Pohjavesialueita suojellaan myös korvaamalla näillä alueilla liukkaudentorjunnassa suolaa formiaatilla.

**Perusväylänpidon menot ja tulot
liikennemuodoittain vuosina
2011—2013 (milj. euroa)**

	2011		2012			2013			
	toteuma		varsin.			esitys			
	brutto menot	brutto tulot	netto menot	brutto menot	brutto tulot	netto menot	brutto menot	brutto tulot	netto menot
Tienpito	559	18	541	548	17	531	557	16	541
Radanpito	349	64	285	371	61	310	359	57	302
Vesiväylänpito	87	1	86	93	1	92	93	1	92
Yhteensä	995	83	912	1 014	79	933	1 009	74	935

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 31.30.64 Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostoihin	-4 276
Siirto momentille 31.10.77 kehittämishankkeiden hankesuunnitteluun	-10 000
Siirto momentilta 31.10.77 Liikennepoliittinen selonteon mukaiseen hankkeeseen	5 000
Siirto Kainuun kehittämisrahasta momentilta 32.50.63	14 723
Kertaluonteisen menojen poistuminen	-2 700
Siirto momentille 31.10.77 Pisara-radon suunnitteluun 2013	-4 960
Siirto momentille 31.30.64	-241
Siirto momentille 31.50.01 Tietoluovutusten hinnoittelumuutos	-371
Radanpitoon määrärahan lisäys (HO)	5 000
Yhteensä	2 175

2013 talousarvio	935 235 000
2012 II lisätalousarvio	7 205 000
2012 I lisätalousarvio	12 000 000
2012 talousarvio	933 060 000
2011 tilinpäätös	923 956 000

(34.) Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)

2012 II lisätalousarvio	4 133 000
-------------------------	-----------

35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 24 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen länsimetron rakentamiseen.

Selvitysosa: Länsimetro sisältää metron jatkamisen Ruoholahdesta Matinkylään. Valtuudesta aiheutuvien menojen määrä muuttuu maanrakennuskustannusindeksin muutosten mukaisesti. Helmikuun 2012 hintatasossa (ind. 156,7 MAKU 2000=100) hankkeen rakentamiskustannukset ovat 795 milj. euroa, joka vastaisi 238 milj. euron suuruista valtion avustusta.

Avustus maksetaan edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella. Vuoden 2011 loppuun mennessä rakentamiskustannukset ovat olleet yhteensä 93 milj. euroa. Vuonna 2012 syntyvien rakentamiskustannusten arvioidaan olevan noin 142 milj. euroa, josta valtion avustuksen 30 % osuus on 42,6 milj. euroa, josta 18,6 milj. euroa voidaan rahoittaa aikaisempina vuosina myönnettyistä määrärahoista. Määrärahojen tarpeeseen on vaikuttanut hankkeen alkuvaiheen töiden suunniteltua hitaampi käynnistyminen.

Rakentamisesta valtiolle aiheutuvien kustannusten arvioidaan vuoden 2007 lokakuun kustannustasossa (ind. 131,5 MAKU 2000=100) olevan 54,3 milj. euroa vuonna 2014, 49,9 milj. euroa vuonna 2015, 32,7

milj. euroa vuonna 2016 sekä 0,7 milj. euroa myöhempinä vuosina yhteensä. Luvut ovat ilman arvonlisäveromenoa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa) lokakuun 2007 kustannustasossa

	2013	2014	2015	2016—	Yhteensä vuodesta 2013 lähtien
Ennen vuotta 2012 tehdyt sitoumukset	24 000	54 300	49 900	33 400	161 700
2013 talousarvio	24 000 000				
2012 talousarvio	34 974 000				
2011 tilinpäätös	13 000 000				

(40.) *Avustus Finavia Oyj:lle* (siirtomääräraha 3 v)

2011 tilinpäätös 1 100 000

41. *Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen Seinäjoen (Rengonharjun) säännöllisen reittiliikenteen piirissä olevan sekä Mikkelin lentokenttien rakenteiden ja laitteiden investointeihin sekä ylläpitomenoihin. Investointiavustus saa olla enintään 90 % investointimenoista. Muiden avustusten yhteismäärä saa olla enintään 70 % käyttömenoista. Avustukset myönnetään kustannuksiin ilman arvonlisäveroa.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää vuonna 2013 Seinäjoen (Rengonharju) ja Mikkelin lentopaikkojen investointi- ja ylläpitomenoihin 1 milj. euroa.

2013 talousarvio	1 000 000
2012 II lisätalousarvio	1 340 000
2012 talousarvio	1 000 000
2011 tilinpäätös	2 700 000

50. *Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) ja asetuksen (1267/2000) mukaisten valtionavustusten maksamiseen yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen sekä
 - 2) tiekuntien neuvonnan ja opastamisen tukemiseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen.
- Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisesti.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää haja-asutusalueiden teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen ja pysyvän asutuksen sekä perustuotantotoiminnan tarvitsemien teiden avustamiseen niiden merkityksen suhteessa.

Valtionavustus kohdistuu ensisijassa teiden parantamiseen sekä lauttojen käytön ja kunnossapidon tukemiseen. Valtioavustukseen oikeutettuja teitä on noin 55 000 km, ja niiden hoitamista varten on perustettu noin 16 000 tiekuntaa.

Avustettavia kohteita on vuosittain noin 320 ja keskimääräinen avustus on 25 000 euroa. Vuonna 2011 tuen määrän ollessa 23 milj. euroa avustettavia kohteita oli 1 000 ja keskimääräinen tuki 20 000 euroa. Tuen enimmäisosuus voi olla 75 % todellisista hyväksytyistä kustannuksista.

Tavanomaisissa tien parantamiskohteissa tuen osuus tällä hetkellä on noin 50 % ja eräissä merkittävimmissä siltakohteissa enintään 75 %. Kuntien tuki kyseisiin kohteisiin on ollut noin 0-20 %. Avustettavia lauttapaikkoja on noin 20 kpl ja niihin käytettävä tuki on noin 2 milj. euroa.

2013 talousarvio	8 000 000
2012 II lisätalousarvio	—
2012 talousarvio	13 000 000
2011 tilinpäätös	23 000 000

76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 997 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maantielain (503/2005) mukaisten maa-alueiden ja korvausten lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen,
- 2) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen,
- 3) maantietä tai rautatietä varten tarvittavien alueiden sekä tilusjärjestelyihin käytettävien vaihtomaiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen tie- tai ratasuunnitelman hyväksymistä,
- 4) ratalain (110/2007) mukaista toimintaa varten hankittavien maa-alueiden kauppahintojen ja korvausten maksamiseen,
- 5) väylien ja muiden maa- ja vesirakennuskohteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankintamenojen maksamiseen sekä
- 6) vesilain (587/2011) mukaisten korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Tiealueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin on tarkoitus käyttää 32 140 000 euroa, rata-alueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin 2 840 000 euroa sekä maa- ja vesialueiden hankintoihin ja korvauksiin 17 000 euroa.

2013 talousarvio	34 997 000
2012 II lisätalousarvio	7 100 000
2012 talousarvio	35 000 000
2011 tilinpäätös	40 483 732

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 347 700 000 euroa.

Aikaisempina vuosina myönnetyt valtuudet peruutetaan.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta aiheutuviin menoihin sekä
- 2) sijoitusmenomomenteilta rahoitettavien investointihankkeiden hankesuunnittelusta aiheutuviin menoihin ennen kuin hankkeen aloittamisesta tehdään päätös valtion talousarvion yhteydessä.

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikki valtion talousarviorahoituksella toteutettavat hankkeet. Momentin budjetointiperiaatteita muutetaan siten, että luovutaan hankekohtaisesta valtuudesta ja siirrytään

kolmivuotisesta siirtomäärärahasta viisivuotiseen siirtomäärärahaan. Määräraha mitoitetaan suoriteperusteisesti. Määrärahan muuttaminen viisivuotiseksi siirtomäärärahaksi edellyttää valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 7§:n muuttamista. Aiemman hankekohtaisen valtuuden sijasta ilmoitetaan hankkeen aloitusvuonna kustannusarvio. Kustannusarvion mahdolliset muutokset perusteluineen esitetään momentin selvitysosassa. Menettely otetaan käyttöön vuoden 2013 talousarviossa. Tästä syystä peruutetaan keskeneräisille hankkeille aiemmissa talousarvioissa myönnettyt valtuudet.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Kustannusarvio milj. €	Ulkopuolisen rahoituksen osuus kustannusarviosta, milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2013 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Käynnissä olevat väylähankkeet							
Tiehankeet							
Vt 6 Lappeenranta—	TA 2007						
Imatra		2011	170,0		159,9	9,0	1,1
Kt 51 Kirkkonummi—	TA 2007						
Kivenlahti		2013	80,0		64,9	8,0	7,1
Vt 5 Päiväranta—	LTA I						
Vuorela	2009	2014	90,0		73,3	13,0	3,7
Vt 6 Joensuun kohta	LTA I 2009	2012	47,1	2,1	40,0	6,0	1,1
E18 Haminan ohikulkutie	TA 2011	2015	180,0		48,0	65,0	67,0
Vt 8 Sepänkylän ohikulkutie	TA 2011	2013	55,0		25,9	23,0	6,1
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	TA 2011	2014	63,0		19,0	-	44,0
E18 Koskenkylä-Kotka erillishanke	TA 2012	2014	33,0	15,5	1,0	3,0	29,0
Ratahankeet							
Kehärata	TA 2009	2014	439,0		268,3	99,0	71,7
Rovaniemi—	TA 2011						
Kemijärvi – radan sähköistys		2013	21,0		12,0	9,0	-
Seinäjoki—Oulu palvelutason parantaminen II-vaihe, loppuunsaattaminen	TA 2011	2015	344,0		100,0	60,0	184,0
Kokkola—	LTA III						
Ylivieska, 2. raide	2011	2017	310,0		45,0	25,0	240,0
Vesiväylähankkeet							
Pietarsaaren meriväylä	TA 2009	2015	11,4		8,9	0,7	1,8
Uudenkaupungin meriväylä	TA 2011	2014	11,0		11,0	-	-
Väylähankkeiden suunnittelu							
Pisara – radan suunnittelu	TA 2012	2015	40,0	6,8	5,0	12,0	23,0

Muu kehittämisen hankesuunnittelu	-	15,0	-	15,0	
Käynnissä olevat väylähankkeet yhteensä		1 909,5	24,4	882,2	347,7
					679,6

Momentin 347,7 milj. euron määrärahasta on valtion rahoitusosuutta 342,65 milj. euroa. Ulkopuolista rahoitusosuutta saadaan E18 Koskenkylä–Kotka -erillishankkeesta 1,41 milj. euroa, Pisara-radan suunnitteluhankkeesta 2,04 milj. euroa ja vt 6 Joensuun kohta -hankkeesta 1,6 milj. euroa, jotka tuloutetaan momentille 12.31.10. Näiden kolmen hankkeen rahoituksessa on ulkopuolisten rahoittajien osuus yhteensä 24,4 milj. euroa.

Kahden vuonna 2013 käynnissä olevan hankkeen kustannusarviota tarkistetaan seuraavasti: Vt 6 Lappeenranta–Imatra -hankkeen kustannusarviota tarkistetaan 177 milj. eurosta 170 milj. euroon ja Rovaniemi–Kemijärvi -radan sähköistys - hankkeen kustannusarviota tarkistetaan 24 milj. eurosta 21 milj. euroon. Kustannusarvioiden tarkistaminen aiheutuu hankinnan ajoittumisesta edulliseen suhdannetilanteeseen ja huolellisesti valitusta urakkamuodosta.

Muu kehittämisen hankesuunnittelu:

Väylänpidon kehittämisen suunnitteluun osoitetaan erillinen käyttökohde, josta rahoitetaan sijoitusmenomomenteilta rahoitettavien investointihankkeiden hankesuunnittelu ennen kuin niiden aloittamisesta tehdään päätös valtion talousarvion yhteydessä. Momentilta rahoitetaan väyläinvestointien tie- ja ratasuunnittelusta sekä valittavasta urakkamuodosta johtuen osin myös rakennussuunnittelusta aiheutuvat menot. Kun hankkeen aloituksesta on tehty valtion talousarvion yhteydessä aloituspäätös, suunnittelukustannukset sisällytetään hankkeen kustannusarvioon. Hankkeiden yleissuunnittelu ja sitä edeltävät suunnitteluvaiheet rahoitetaan momentilta 31.10.20.

Momentin määrärahalaji on muutettu 5-vuotiseksi siirtomäärärahaksi,

2013 talousarvio	347 700 000
2012 II lisätalousarvio	6 947 000
2012 talousarvio	444 653 000
2011 tilinpäätös	66 700 000

78. Eräät väylähankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 167 260 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) aikaisempina vuosina myönnettyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä
- 2) väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta aiheutuviin menoihin siltä osin kun hankkeita ei ole budjetoitu momentille 31.10.77.

Valtuus

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään

- 1) aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty sekä
- 2) sopimuksia hankkeen E18 Kehä III, 2. vaihe toteuttamiseksi enintään 150,0 milj. euron määrästä siten, että hankkeen toteuttamiseksi Liikennevirasto solmii Vantaan kaupungin kanssa sopimuksen, jonka mukaan Vantaan kaupungin osuus rakentamiskustannuksista on 40 milj. euroa ja kaupunki rahoittaa lisäksi 50 milj. euron määrästä valtion kustannusosuutta, jonka valtio maksaa takaisin kaupungille korottomana hankkeen valmistuttua.

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan hankkeet, joita rahoittavat myös ulkopuoliset tahot kuten esimerkiksi kunnat ja yritykset.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Ulkopuolisen		Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2013 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
			Sopimus- valtuus milj. €	rahoituksen osuus sopimus- valtuudesta, milj. €			
Keskeneräiset väylähankkeet							
Mt 101 Kehä I, Turunväylä—Vallikallio	TA 2007	2011	147,0		73,9	73,1	
Kilpilahden tieyhteys	TA 2009	2011	25,0		-	17,0	
E18 Kehä III, 1. vaihe	TA 2009	2011	50,0		-	50,0	-
Vt 12 Tampereen rantaväylä	TA 2012	2015	185,0	124,0	-	-	185,0
Turun satamayhteys (Suikkilantie)	TA 2012	2013	20,0	10,0	-	-	20,0
Ratahankkeet							
Seinäjoki—Vaasa, sähköistys	TA 2009	2012	20,0		-	17,2	-
Keskeneräiset väylähankkeet yhteensä			447,0	134,0	73,9	157,3	205,0
Uudet väylähankkeet							
Tiehankeet							
E18 Kehä III, 2. vaihe		2015	150,0	40,0	-	10,0	140,0
Keskeneräiset ja uudet väylähankkeet yhteensä			597,0	174,0	73,9	167,3	345,0

Momentin 167,3 milj. euron määrärahasta on valtion rahoitusosuutta 120,567 milj. euroa ja momentille tuloutettavaa ulkopuolista rahoitusosuutta 46,433 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2013	2014	2016—	Yhteensä vuodesta 2013 lähtien
Ennen vuotta 2013 tehdyt sitoumukset	167 000	50 261	154 000	512 261

Uuden hankkeen perusteluna esitetään seuraavaa:

E18 Kehä III, 2.vaihe. Vuoden 2009 talousarviossa aloitettiin Kehä III 1. vaihe Vantaankoski—Lentoasemantien välisen tieyhteyden parantaminen. Hankkeen kustannusarvio oli 50 milj. euroa. Hanke toteutettiin jälkirahoituksella siten, että Vantaan kaupunki rahoitti rakennusaikaiset kustannukset. Momentin määrärahassa on otettu huomioon suoritus kaupungille.

Kehätien parantamista esitetään jatkettavaksi. Kehä III on Helsinki—Vantaan lentoaseman maaliikenteen tärkein syöttöyhteys, Vantaan joukkoliikenteen runkoväylä ja Vuosaaren sataman tavaraliikennevirtojen välittäjä. Maankäyttö Kehä III:n varrella kehittyy voimakkaasti ja liikennemäärät ovat suuret (30 000—60 000 autoa päivässä). Tie ruuhkautuu päivittäin valo-ohjatuissa tasoliittymissä ja liikenteen sujuvuutta haittaavat lisäksi eritasoliittymien lyhyet rampit ja linja-autopysäkkien liian lyhyet kiihdytyskaistat. Ongelmat pahenevat liikenteen kasvun myötä.

E 18 Kehä III, 2. vaihe -hanke sisältää Lentoasemantien ja Tikkurilantien eritasoliittymien rakentamisen ja bussiramppien parantamisen, kolmansien kaistojen rakentamisen Lahdentien ja Hakunilan eritasoliittymien välille, uusien ramppien rakentamisen Porvoon väylän liittymään niin, että vasemmalle kääntyminen mahdollistuu ilman liikennevaloja sekä liikenteen hallintajärjestelmän toteuttamisen Kehä III:n ja Porvoon välille.

Hankkeen kustannusarvio on 150 milj. euroa, josta valtion rahoitusosuus on 110 milj. euroa ja Vantaan rahoitusosuus 40 milj. euroa. Johtuen bruttobudjetoinnista myös kaupungin osuus budjetoidaan momentille sekä vastaavasti talousarvioon tuloihin. Lisäksi hankkeen osa Lentoaseman eritasoliittymä on tarkoitus toteuttaa jälkirahoitteisena siten, että Vantaan kaupunki rahoittaa väliaikaisesti 50 milj. euroa Lentoaseman eritasoliittymän toteuttamisesta aiheutuvaa valtion rahoitusosuutta ja sitä vastaavat arvonlisäverot. Valtio maksaa em. 50 milj. euroa arvonlisäveroineen takaisin kaupungille korottomana vuosina 2016 ja 2017. Muut hankkeen osat toteutetaan valtion talousarviorahoituksella vuosina 2013—2015. Vuoden 2013 talousarviossa momentille varattu 10 milj. euroa osoitetaan Vantaan kaupungin rahoitusosuutta vastaavien menojen maksamiseen. Vastaava tulo on budjetoitu momentille 12.31.10. Kehittämishankkeen toteutumisen jälkeen

jää vielä toteutettavaksi väli Lentoasemantie—Vanhakartano alustavalla noin 140 milj. euron kustannusarviolla. Nyt toteutettavan hankkeen hyötykustannussuhde on 2,5.

2013 talousarvio	167 260 000
2012 talousarvio	73 100 000
2011 tilinpäätös	249 600 000

79. Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 47 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) aikaisempina vuosina myönnettyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä
- 2) väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta elinkaarihankkeina aiheutuviin menoihin.

Valtuus

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Liikennevirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimus-valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2013 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
E18 Muurla—Lohja	LTA I 2004	2008	700,0	164,2	39,6	496,2
E18 Koskenkylä—Kotka	TA 2010	2014	650,0	6,9	7,4	635,7
Yhteensä			1 350,0	171,1	47,0	1 131,9

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)					Yhteensä
	2013	2014	2015	2016—	vuodesta 2013 lähtien
Ennen vuotta 2013 tehdyt sitoumukset	47 000	66 000	97 800	968 088	1 178 888

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 49 milj. euroa. Valtuuksien uusiminen aiheutuu hankkeiden etenemisen mukaan tehtävistä sopimuksista,

2013 talousarvio	47 000 000
2012 talousarvio	47 897 000
2011 tilinpäätös	60 350 000

20. Liikenteen viranomaispalvelut

Selvitysosa: Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa liikenteen viranomaispalveluista. Liikenteen viranomaispalveluilla tarkoitetaan liikennejärjestelmän toiminnan varmistamiseksi tarvittavia turvallisuus-, sääntely- ja valvontatehtäviä sekä liikennejärjestelmän kestävä kehityksen kokonaisvaltaiseen edistämiseen liittyviä tehtäviä ja erilaisia liikennealan viranomaispalvelujen tuottamistehtäviä.

Nämä tehtävät liittyvät muun muassa:

- liikenteen turvallisuuden ja ympäristövaikutusten analysointiin ja näitä koskevan liikennejärjestelmän tilannekuvan muodostamiseen,
- liikennejärjestelmän turvallisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseen sitoumusten ja tavoitteiden mukaisesti,
- liikennejärjestelmää koskevien lähinnä turvallisuus- ja ympäristösyistä annettujen sääntöjen ja määräysten valvontaan,
- ilma- ja meriliikenteen turvaamiseen,
- kuljettajantutkintojen järjestämiseen,
- verotus- ja rekisteröintitehtävien sekä tietopalvelutehtävien hoitamiseen,
- lupien ja hyväksyntöjen myöntämiseen
- markkinavalvontaan sekä
- liikennejärjestelmän turvallisuuden ja toimivuuden varmistamiseen ja ympäristöhaittojen minimoimiseen poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 42 591 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Liikenteen turvallisuusvirastolle vuodelle 2013 seuraavat toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa liikenteen toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja yhtenäisiä tavoitteita.

Tulostavoite	2011 tot	2012 tavoite	2012 tavoite
--------------	----------	--------------	--------------

TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Liikennejärjestelmän turvallisuus ja ympäristö

Tilannekuva liikennejärjestelmän turvallisuudesta		Turvallisuus-indikaattorit kehitetty	Turvallisuus-indikaattorit otettu käyttöön ja tilannekuva tuotettu
Tilannekuva liikennejärjestelmän ympäristövaikutuksista			Ympäristö-indikaattorit kehitetty
Vastuulliset toimintamallit (ammattiliikenne)-ammattiliikenteen toimijoille suunnattujen turvallisuutta ja ympäristöystävällisyyttä edistävien toimintamallien kehittäminen			Toimintamallit kehitetty ja koekäytetty (kolme kokeilua)
Vastuulliset valinnat (yksityiset)- palvelujen ja ratkaisujen kehittäminen turvallisen ja ympäristöystävällisen kulkuvälineen, liikkumismuodon tai operointitavan valinnan tueksi			Verko- ja mobiilipalvelu luotu kattaen eri liikkumismuodot, operointitavat ja kulkuvälineet

Tulostavoite	2011 tot	2012 tavoite	2012 tavoite
Palvelutaso			
Viraston vastuulla olevien normien antaminen määräajassa, %		100	100
Valvontasuunnitelman valvontatoimenpiteiden toteutuminen, toteutuu toimenpiteistä, % ¹		90	90
Lupien myöntäminen tavoiteajassa, % ²			90
Asiakastyytyväisyys, asiakkaat (asteikko 1—5)		3,6	3,6
Asiakastyytyväisyys, sidosryhmät (asteikko 1—5)	3,5	3,6	3,6
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	1,51	1	4/5
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	-1,76	2	2
Sähköiset palvelut		Palvelujen määrä ja käyttöaste lisääntyy	Palvelujen määrä ja käyttöaste lisääntyy
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (neljän vuoden keskiarvo, +/- 3 %)	103	104	102
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (neljän vuoden keskiarvo, +/- 3 %)	127	134	127

¹⁾ Valvontasuunnitelma on operatiivinen vuosisuunnitelma eri liikennemuotoihin kohdistettavista turvallisuusjärjestelmien, liikennevälineiden ja laitteiden tarkastuksista, arvioinneista ja katsastuksista.

²⁾ Eri liikennemuotojen henkilö-, organisaatio- ja liikennevälinelupien myöntämiselle vahvistetaan tavoiteajat.

Liikenteen turvallisuusviraston bruttomenot ovat noin 134,1 milj. euroa. Tästä maksullisen toiminnan tuloilla katetaan 91,5 milj. euroa ja loput 42,6 milj. euroa nettomäärärahalta. Nettomäärärahan mitoituksessa on otettu huomioon momentille 11.19.05 budjetoitua lentoliikenteen valvontamaksua vastaavat menot 11 545 000 euroa. Ajoneuvoverotustehtävän menot ovat 11 632 000 euroa. Lisäksi maksuttomien viranomaistehtävien ja maksullisten suoritteiden alijäämäisestä hinnoittelusta johtuen määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon sääntely-toimialan menoina 11 087 000 euroa ja vaatimustenmukaisuus-toimialan menoina 8 327 000 euroa. Keskeisimmät julkisoikeudelliset suoritukset tulonmuodostuksen kannalta ovat tieliikenteen ajoneuvojen rekisteröintiin ja liikenteeseen ottoon, ajokokeisiin, tutkintoihin ja ajokortteihin liittyvät suoritukset sekä erilaiset henkilöiden pätevyyyteen liittyvät suoritukset.

Ajoneuvoliikennerekisterin kokonaisuudistuksen kustannusarvio on 37,8 milj. euroa (vuosina 2000—2013). Hanke valmistuu vuoden 2013 aikana. Hankkeesta toteutetaan viimeisenä vaiheena kuljettajatietojärjestelmien (KT1) kehittäminen, johon on vuosille 2009—2013 varattu käytettäväksi enintään 9 200 000 euroa. Vuodelle 2013 kuljettajaprojektien menoja kohdistuu yhteensä 619 000 euroa. Hankkeeseen kuuluvien ja jo valmistuneiden hankkeiden käyttöönoton varmistaminen toteutetaan käyttöönottoprojekteissa, joihin on varauduttu 20 milj. eurolla (vuosina 2004—2013). Vuodelle 2013 käyttöönottoprojektien menoiksi arvioidaan 1 066 000 euroa. Vuoden 2013 IT-projekti-, ylläpito- ja käyttökustannukset ovat kaikkiaan 21,6 milj. euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012	2013 esitys
		varsinainen talousarvio	
Bruttomenot	122 999	130 015	134 149
Bruttotulot	93 989	89 708	91 558
Nettomenot	29 010	40 307	42 591
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	13 205		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	19 615		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2011	2012	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2013 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	84 632	81 158	82 366
— Liikennevälineiden rekisteröinti	40 820	41 073	38 825
— Pätevyyksien rekisteröinti	8 355	7 549	8 046
— Tutkinnot, luvat ja valvonta	35 457	32 536	35 495
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	9 126	8 550	9 192
Tuotot yhteensä	93 758	89 708	91 558
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	73 271	75 218	81 870
— Liikennevälineiden rekisteröinti	35 051	36 927	35 210
— Pätevyyksien rekisteröinti	7 348	7 957	8 069
— Tutkinnot, luvat ja valvonta	30 872	30 334	38 591
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	5 815	5 948	7 686
Kustannukset yhteensä	79 086	81 166	89 556
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	11 361	5 940	496
— Liikennevälineiden rekisteröinti	5 769	4 146	3 615
— Pätevyyksien rekisteröinti	1 007	-408	-23
— Tutkinnot, luvat ja valvonta	4 585	2 202	-3 096
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	3 311	2 602	1 506
Kustannusvastaavuus yhteensä	14 672	8 542	2 002
Kustannusvastaavuus, %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	116	108	101
— Liikennevälineiden rekisteröinti	116	108	110
— Pätevyyksien rekisteröinti	114	95	100
— Tutkinnot, luvat ja valvonta	115	107	92
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	157	144	120
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	119	111	102

Veronluonteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2011	2012	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2013 esitys
Tuotot			
— Lentoliikenteen valvontamaksu	7 883	10 500	11 545
Tuotot yhteensä	7 883	10 500	11 545
Kustannukset			
— Lentoliikenteen valvontamaksu	10 508	11 800	11 800
Kustannukset yhteensä	10 508	11 800	11 800
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
— Lentoliikenteen valvontamaksu	-2 625	-1 300	-255
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-) yhteensä	-2 625	-700	-255
Kustannusvastaavuus, %			
— Lentoliikenteen valvontamaksu	75	89	98
Kustannusvastaavuus, %	75	89	98

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-80
Palkkausten tarkistukset	378
Tasomuutos	401
Lentoliikenteen valvontamaksun tarkistus	1 585
Yhteensä	2 284

2013 talousarvio	42 591 000
2012 II lisätalousarvio	195 000
2012 talousarvio	40 307 000
2011 tilinpäätös	35 420 000

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

Selvitysosa: Merenkulkupolitiikan tavoitteena on turvata Suomen kauppalaivaston myönteinen kehitys, suomalaisten merenkulkijoiden työllisyys ja huoltovarmuus. Oman kauppalaivaston tarvetta korostaa Suomen syrjäinen sijainti ja ulkomaankaupan riippuvuus merikuljetuksista Itämeren yli. Jo pelkästään huoltovarmuusnäkökohdat edellyttävät riittävän suurta kotimaista tonnistoa. Suomen kauppalaivaston kehitys on 2000-luvulla ollut aleneva, mutta viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana alusten ja tonniston määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Kauppalaivaston keski-ikä on kuitenkin edelleenkin korkeampi kuin EU:ssa keskimäärin. Varustamoille on tulossa yli 10 uutta alusta vuosina 2012—2013, joista pääosan arvioidaan tulevan Suomen lipun alle.

Kaukoliikenteessä joukkoliikenteen peruspalvelutasoa voidaan turvata ostamalla liikennettä tai myöntämällä yksinoikeuksia julkisen palveluvelvoitteen vastineeksi silloin kun riittävät yhteydet eivät synny markkinaehtoisesti. Peruspalvelutasoa tarkastellaan liikennejärjestelmätasolla, joten riittää, että määränpäähän päästään yhtäkin liikennemuotoa käyttäen.

Neljällä suurimmalla kaupunkiseudulla tavoitteena on yksityisautoilun kanssa kilpailukykyinen joukkoliikenne erityisesti työmatkoilla. Keskisuurilla kaupunkiseuduilla pyritään houkuttelevaan joukkoliikenteen tarjontaan. Keskisuurten kaupunkiseutujen (yli 50 000 asukasta, poislukien neljä suurinta) tuen myöntämiseksi muutetaan joukkoliikenteen valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetusta. Pienillä kaupunkiseuduilla ja kaupunkiseutujen läheisillä haja-asutusalueilla pyritään joukkoliikenteen peruspalvelutasoon.

Joukkoliikenteen palvelutasomäärittelyjä, seudullista suunnittelua ja uusia liikenteen järjestämistapoja sekä joukkoliikenteen kytkeytymistä MAL-aiesopimuksiin kehitetään. Joukkoliikenteen matkustajainformaation, tietojärjestelmien sekä yhteiskäyttöisten maksujärjestelmien kehitystä edistetään. Pitkällä aikavälillä valtion rahoituksella tullaan ostamaan tai avustamaan liikennettä vain sellaisilta toimijoilta, jotka sitoutuvat joukkoliikenteen yhteiseen maksu- ja informaatiojärjestelmien kehittämistyöhön.

Kainuun hallintokokeilun loppuessa alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoisiin palautetaan hallintokokeilussa käytettävissä ollut määräraha 668 000 euroa.

Saaristoliikenteen lauttojen ja yhteysalusten palvelut turvataan nykytasolla.

Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut (milj. euroa)

	2012		
	2011 toteutuma	varsinainen talousarvio	2013 esitys
Vesiliikenne (43, 46, 50, 51)	83,0	93,4	114,0
Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantaminen (43)	78,0	86,4	81,0
Alusinvestointien ympäristötuki (46)	-	2,0	28,0
Lästimaksuista suoritettavat avustukset (50)	0,8	0,8	0,8

Luotsauksen hintatuki (51)	4,2	4,2	4,2
Joukkoliikenteen ostot ja valtionavustukset (42, 63, 64, 65)	113,7	111,1	113,7
Valtionavustus koulutuksesta (42)	0,8	0,8	0,8
Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (63)	103,0	99,3	100,1
Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (64)	9,9	11,0	12,8
Yhteensä	196,7	204,5	227,7

42. Valtionavustus koulutuksesta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu rautatieliikenteen ammattikoulutusta tarjoavalle yritykselle tai yhteisölle suoritettavaan korvaukseen.

2013 talousarvio	841 000
2012 talousarvio	841 000
2011 tilinpäätös	841 000

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvn parantaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 81 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaisen tuen maksamiseen kauppa-alusluetteloon merkityille aluksille.

Selvitysosa: Aluksille maksettava tuki vastaa verovelvollisen merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä edellä tarkoitettulta alukselta saamasta merityötulosta toimitettujen ennakonpidätysten ja maksettujen työnantajan sosiaaliturvamaksujen määrää sekä merimieseläkevakuutus-, työttömyysvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja ryhmähenkivakuutusmaksujen samoin kuin vapaa-ajan ryhmähenkivakuutuksen ja vapaa-ajan lisävakuutuksen työnantajaosuuden määrää. Rajoitetusti verovelvollisten osalta tuki vastaa vain toimitetun lähdeveron ja työnantajan maksaman sosiaaliturvamaksun määrää.

Vuonna 2013 tukea maksetaan 1.7.2012—30.6.2013 välisenä aikana syntyneistä kustannuksista. Matkustaja-aluksilla, jotka saavat kuljettaa enemmän kuin 120 matkustajaa, tuki vastaa verohallinnolle toimitettujen ja maksettujen työnantajasuoritusten osalta ennakonpidätysten, työnantajan sosiaaliturvamaksujen sekä lähdeveron määrää ajalta 1.11.2012—31.10.2013.

Vuonna 2011 tukea maksettiin noin 78 milj. euroa. Kauppa-alusluettelossa arvioidaan vuonna 2013 olevan 118 tuen piiriin kuuluvaa alusta, joista 105 on lastialuksia ja 13 matkustaja-aluksia. Luetteloon merkittyjen alusten bruttovetoisuuden arvioidaan olevan yhteensä 1 481 614 tonnia. Vuonna 2011 tukea saaneiden lastialusten tuki oli keskimäärin 383 537 euroa alusta kohden ja osuus bruttopalkoista noin 37,9 %. Tukea saaneiden matkustaja-alusten tuki oli vuonna 2011 keskimäärin 3 158 117 euroa alusta kohden ja osuus merityöstä maksetuista bruttopalkoista noin 33,5 %.

2013 talousarvio	81 000 000
2012 talousarvio	86 420 000
2011 tilinpäätös	77 969 378

46. Alusinvestointien ympäristötuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 28 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää alusten ympäristönsuojelua parantavien investointitukien yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston asetuksen (946/2010) mukaisten valtionavustusten maksamiseen Suomeen rekisteröidylle laivanvarustustoimintaa harjoittavalle yritykselle.

Selvitysosa: Vuoden 2010 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetyn 30 milj. euron valtuuden perusteella on tehty myöntöpäätökset avustuksen myöntämisestä kahden aluksen investointikustannuksiin. Avustukset maksetaan alusten valmistumisen jälkeen. Vuonna 2012 valmistuvan aluksen avustus on otettu huomioon vuoden 2012 talousarviossa. Vuoden 2013 määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon avustus vuonna 2013 valmistuvalle alukselle.

2013 talousarvio	28 000 000
2012 talousarvio	2 000 000
2011 tilinpäätös	—

50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lästimaksuista annetun lain (189/1936) mukaisten avustusten maksamiseen ammatissaan toimivien merimiesten hyväksi tapahtuvaan huoltotoimintaan ja meripelastustoiminnan edistämiseen. Avustukset myönnetään Liikenneviraston määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Vastaava tulo on merkitty momentille 11.19.02. Lästimaksuina jaettavat varat jaetaan kokonaisuudessaan edellisen vuoden kerättyjen lästimaksujen toteutuman perusteella.

2013 talousarvio	800 000
2012 II lisätalousarvio	140 000
2012 talousarvio	800 000
2011 tilinpäätös	848 003

51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Saimaan alueen luotsaukseen luotsauslain (940/2003) mukaisen luotsauksen hintatuen maksamiseen.

Selvitysosa: Luotsausmaksutaso on tarkoitus pitää edelleen noin 74 % alempana kuin yleinen luotsausmaksu. Tämän johdosta liiketaloudellisesti kannattamattoman Saimaan alueen lakisääteistä luotsausta varten on tarkoitus maksaa momentin mukaista hintatukea luotsauspalveluja tuottavalle yhtiölle.

Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisen luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

2013 talousarvio	4 200 000
2012 talousarvio	4 200 000
2011 tilinpäätös	4 200 000

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 100 128 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) junaliikenteen palvelujen ostoihin,
- 2) lentoliikenteen palvelujen ostoihin,
- 3) merenkurkun laivaliikenteen palvelujen ostoihin,
- 4) alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin sekä hintavelvoitteiden korvaamiseen,
- 5) suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukemiseen,
- 6) joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin ja muihin joukkoliikenteen käyttöä edistäviin menoihin sekä liikkumisen ohjaukseen.

Määrärahasta saa myöntää avustusta seuraavasti:

1) joukkoliikenteen valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (124/2012) mukaisesti kunnille ja muille yhteisöille.

2) keskisuurten kaupunkiseutujen kuntien joukkoliikenteen kehittämisen avustamiseen voidaan myöntää enintään 50 % hyväksyttävistä kustannuksista edellyttäen, että kunnat ovat tehneet joukkoliikenteen kehittämissuunnitelman toteuttamisesta aiesopimuksen valtion ja alueen toimijoiden kanssa. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään liikennetarjonnan kehittämisestä, liikenteen toimintaedellytysten parantamisesta, liikenteen hoidon tehostamisesta, lippujärjestelmän kehittämisestä ja lipun hintojen alentamisesta tai pitämisestä ennallaan sekä matkustajapalvelujen parantamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisesti.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen

Valtuus

Vuoden 2012 talousarviossa myönnettyä enintään 135,6 milj. euron valtuutta solmia VR-Yhtymä Oy:n kanssa sopimus tai sopimuksia junien kaukoliikenteen ja Kemijärven yöliikenteen ostamisesta koskien vuosia 2012—2015 tarkistetaan arvonlisäverokannan korotuksen vuoksi enintään 136,840 milj. euroon.

Vuoden 2012 talousarviossa myönnettyä enintään 37,6 milj. euron valtuutta solmia VR-Yhtymä Oy:n kanssa sopimus Helsingin seudun lähijunaliikenteen ostamisesta koskien vuosia 2012—2015 tarkistetaan arvonlisäverokannan korotuksen vuoksi enintään 37,950 milj. euroon.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu joukkoliikennelain (869/2009) mukaisiin menoihin sekä eräisiin muihin joukkoliikenteen palvelujen tuottamiseen ja joukkoliikenteen edistämiseen ja kehittämiseen sekä liikkumisen ohjaukseen osoitettaviin menoihin. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon arvonlisäverokantojen nosto 1 %:lla. Joukkoliikenteen valtioavustuksesta annettua valtioneuvoston asetusta muutetaan siten, että asetukseen sisältyy keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen myöntämisen perusteet. Samalla asetusta täydennetään siten, että se mahdollistaa nykyistä paremmin suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen suunnittelun tukemisen.

Valtuuden tarkistus aiheutuu arvonlisäverokannan korottamisesta 1 %:lla.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Joukkoliikenteen peruspalvelutaso

Junien kaukoliikenteen osto	34 211
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen	31 883

Kilpailukykyinen joukkoliikenne

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	10 333
Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	10 092
Junien lähiliikenteen palvelujen osto	9 486

Joukkoliikenteen erityispalvelutaso

Lentoliikenteen palvelujen osto	1 000
Merenkurkun liikenne	250

Joukkoliikenteen strateginen kehittäminen ja liikkumisen ohjaus

Kehittämissuunnitelmat	2 168
Liikkumisen ohjaus	705

Yhteensä	100 128
-----------------	----------------

Joukkoliikenteen peruspalvelutaso

Joukkoliikenteen peruspalvelutason tavoitteena on turvata jokapäiväiset liikkumistarpeet ja liikkumisen tasa-arvo. Peruspalvelutasoisella liikenteellä tarkoitetaan kansalaisten ja elinkeinoelämän välttämättömiin liikkumistarpeisiin liittyvää palvelutasoa, joka toteutetaan koko maassa. Peruspalvelutaso määritellään liikennejärjestelmätasolla ja riittää, että se toteutuu yhdellä liikennemuodolla.

Junien kaukoliikenteen palveluiden ostot

Kaukojunaliikenteen tukemisessa tavoitteena on pitää yllä ja nostaa junaliikenteen palvelutasoa ja joukkoliikenteen kulkutapaosuutta. Junaliikenteen ostoilla tyydytetään tarpeelliseksi arvioituja alueellisia ja valtakunnallisia matkustustarpeita siltä osin kuin näitä palveluja ei pystytä järjestämään markkinaehtoisesti.

Valtion ja VR-Yhtymä Oy:n välinen sopimus junien kaukoliikenteen ostoista kattaa vuodet 2012—2015 ja on kokonaisuudessaan 136,84 milj. euroa, keskimäärin 34,21 milj. euroa vuodessa. Sopimuksella ostettavan liikenteen lisäksi VR-Yhtymä Oy on velvollinen hoitamaan henkilöjunaliikenteen yksinoikeutta koskevan käyttöoikeussopimuksen 3.12.2009—31.12.2019 mukaista liikennettä siten kuin liikenne- ja viestintäministeriö määrittelee.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista linja-autoilla ja takseilla harjoitettavaa joukkoliikennettä sekä seutu- ja työmatkalippuja koskevia hintavelvoitteita. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten myöntämän tuen perusteet määritellään valtioneuvoston asetuksessa joukkoliikenneavustuksista.

Liikenteen ostoissa asetetaan peruspalvelutaso tärkeysjärjestyksessä etusijalle muuhun ostoliikenteeseen nähden. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ostamassa runkoliikenteessä arvioidaan vuonna 2013 olevan matkustajia 5,5 miljoonaa. Matkustajaa kohden valtion rahoitusosuus on ollut noin 4 euroa.

Joukkoliikenteen tuella kompensoidaan myös seutu-, kaupunki- ja työmatkalippujen hintavelvoitetta. Hintavelvoitteen rahoittamisen edellytyksenä on, että kunta osallistuu hintavelvoitteen kustannuksiin vähintään yhtä suurella osuudella kuin valtio. Seutu- ja kaupunkilipuilla tehtyjen matkojen määrän arvioidaan olevan vuonna 2013 runsaat 20 miljoonaa.

Kunnille voidaan myöntää valtionavustusta kaupunkimaisen paikallisliikenteen ostoihin ja kaupunkilippuja koskeviin hintavelvoitteisiin. Myönnettävän valtionavustuksen kohdentamisella tuetaan toteutuneita kuntaliitoksia ja seudullisten joukkoliikenneviranomaisten muodostumista mahdollisuuksien mukaan. Valtion rahoitusosuus on enintään yhtä suuri kuin kunnan.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen kehittämistoimien painopisteenä ovat joukkoliikenteen palvelutason suunnittelu, henkilökuljetusten koordinoinnin edistäminen ja lippujärjestelmien kehittäminen.

Kilpailukykyinen joukkoliikenne

Kilpailukykyisen joukkoliikenteen tukemisen tavoitteena on joukkoliikenteen palvelun parantaminen sekä kulkutapaosuuden ja matkamäärien kasvattaminen.

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenne

Valtio avustaa 10,25 milj. euron määrärahalta Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun seutujen joukkoliikennettä edellyttäen, että rahoitus nostaa seutujen joukkoliikenteen palvelutasoa ja siten lisää joukkoliikenteen käyttöä ja markkinaosuutta sekä parantaa sen kilpailukykyä. Lisäksi valtio haluaa rahoituksellaan myötävaikuttaa siihen, ettei liittyminen joukkoliikenteen järjestämisestä vastaavaan viranomaiseen aiheuttaisi kunnalle kohtuutonta kustannustaakkaa. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että valtion rahoitus kytketään pitkäjänteisiin joukkoliikenteen kehittämisohjelmiin ja -toimiin, joilla voidaan varmistaa rahoituksen vaikuttavuus ohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Avustuksen ensisijaisena jakoperusteena seutujen kesken käytetään näiden seutujen asukasmääriä. Lisäksi avustusta myönnettäessä kiinnitetään huomiota siihen, kuinka hyvin tuettavat toimenpiteet edistävät seudun kestävästi liikkumisen kulkutapaosuuden kasvua. Jatkossa suurten kaupunkiseutujen MAL-aiesopimuksia kehitetään siten, että niihin sisältyvät myös joukkoliikennetuen tavoitteet. Valtio avustaa suuria kaupunkiseutuja enintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista.

Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenne

Valtio avustaa keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennettä noin 10 milj. euron määrärahalta edellyttäen, että ne ovat laatineet aiesopimuksen joukkoliikenteen kehittämisohjelman toteuttamisesta siten, että niissä tavoitteena on houkutteleva joukkoliikenteen palvelutaso ja että ne osallistuvat vähintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista.

Helsingin seudun lähiliikenne

Valtio ostaa liikenteen Helsinki—Karjaa, Helsinki—Riihimäki ja Helsinki—Lahti välisiltä rataosuuksilta. Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) alueen ulkopuolisen Helsingin lähiliikenteen ostolla mahdollistetaan korkeampi palvelutaso kuin mihin suorat lipputulot antavat mahdollisuuden. Ostoilla mahdollistetaan liikennepoliittisesti tarpeelliseksi katsottava rautateiden lähiliikenne siinä laajuudessa kuin vuosittain tarkoitukseen myönnettävä määräraha riittää. Valtion ostamassa lähiliikenteessä tehdään vuosittain noin 12 miljoonaa matkaa.

Joukkoliikenteen erityispalvelutaso

Erityispalvelutasolla tarkoitetaan maakuntien tai seutujen elinkeinoelämän ja niiden vetovoimaisuuden kehittämistavoitteiden tukemiseksi tarvittavia joukkoliikenteen palveluja. Erityispalvelutason liikkumistarpeet perustuvat alueiden elinkeinoelämän edellytysten ylläpitämiseen tai kehittämiseen, ja niiden järjestämiseen voi osallistua julkisen sektorin ohella myös paikallisia yksityisiä toimijoita ja yrityksiä.

Lentoliikenne

Lentoliikennettä voidaan ostaa paikkakunnille, joille matka-aika Helsingistä junalla on yli 3 tuntia. Savonlinnan ja Varkauden säännöllisen lentoliikenteen ostolla turvataan erityisesti elinkeinoelämälle tarpeellisia yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot osallistuvat kyseisten liikenteiden rahoittamiseen. Ostoliikenteessä matkustaa vajaa 19 000 matkustajaa vuodessa. Sopimus lentoliikenteestä päättyy vuoden 2013 lopussa. Valtion maksuosuus on sopimuskaudella enintään 50 % liikenteen ostokustannuksista.

Merenkurkun liikenne

Merenkurkun lauttaliikenteen ostamisen tavoitteena on turvata Merenkurkun matkustajalauttaliikenne. Vuotta 2013 koskeva sopimus kilpailutetaan vuoden 2012 aikana. Valtion maksuosuus on enintään 50 % liikenteen ostokustannuksista. Vuonna 2013 matkustajia arvioidaan olevan noin 100 000.

Joukkoliikenteen strateginen kehittäminen ja liikkumisen ohjaus

Kehittämishankkeet

Valtakunnallisella strategisella kehittämistoiminnalla pyritään edistämään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä sekä turvaamaan joukkoliikenteen tietopohjaa. Lisäksi rahoituksella varmistetaan joukkoliikenteen järjestämistä tukevien seudullisten tietojärjestelmien kehittäminen. Kehittämishankkeisiin kohdistetaan 2,15 milj. euroa vuonna 2013.

Liikkumisen ohjaus

Määrärahasta kohdistetaan 0,7 milj. euroa liikkumisen ohjaukseen. Liikkumisen ohjauksella myötävaikutetaan joukkoliikenteen ohella myös kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamiseen erityisesti kaupunkiseuduilla. Keinoina on muun muassa informaatio-ohjaus, markkinointi ja palvelujen kehittämisen tukeminen.-

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2013	2014	2015	Yhteensä 2013 lähtien
Junien kaukoliikenteen osto (sis. Kemijärven junien yöjunaliikenteen)	34 211	34 211	34 211	102 633
Junien lähiliikenteen osto	9 486	9 486	9 486	28 458
Yhteensä	43 697	43 697	43 697	131 091

2013 talousarvio	100 128 000
2012 II lisätalousarvio	-13 000
2012 talousarvio	99 275 000
2011 tilinpäätös	98 024 902

64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 811 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää

1) saariston yhteysalusliikennepalveluihin ja niistä aiheutuviin kulutusmenoihin

- 2) saariston yhteysalusliikenteen käyttämien laitureiden kunnostamiseen
- 3) yhteysalusliikennettä korvaavien yksityisluonteisten jääteiden kunnossapidon avustamiseen sekä
- 4) aikaisempina vuosina ja varainhoitovuonna myönnettyistä valtuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Lisäksi määrärahaa saa myöntää avustuksia saariston kulkuyhteyksiä hoitaville liikenteenharjoittajille valtioneuvoston asetuksen (371/2001) mukaisin perustein. Määräraha budjetoidaan avustusten osalta maksupäätösperusteisena.-

Valtuus

Pitkäaikaisten saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostamiseksi myönnettyä enintään 68,9 milj. euron valtuutta tarkistetaan arvonlisäverokannan korotuksen vuoksi enintään 69,46 milj. euroon.

Valtuutta saa käyttää yhteysalusliikennepalvelusopimusten solmimiseen vuonna 2013 siltä osin, kuin valtuutta ei ole vielä käytetty.

Selvitysosa: Saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) mukaan valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakituksella väestöllä on käytettävissä kuljetuspalvelut. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä arvonlisäverokantojen korotus 1 %:lla. Määrärahan tarkistuksessa on otettu huomioon lisäyksenä 4,276 milj. euroa siirtona momentilta 31.10.20 ja 1,026 milj. euroa siirtona momentilta 31.01.29.

Valtuuden tarkistus aiheutuu arvonlisäverokannan korottamisesta 1 %:lla.

Yhteysalusliikenne -on Liikenneviraston vastuulla olevaa liikennettä ja se kattaa lähes kaikki Saaristomeren asutut saaret, joihin ei ole tieyhteyttä. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hankkii yhteysalusliikennepalvelut kilpailuttamalla. Yhteysalusliikenteen matkustajamäärän vuonna 2013 arvioidaan olevan noin 180 000 henkilöä. Menot matkustajaa kohden ovat noin 70 euroa. Vakainaista asukasta kohden noin 8 800 euroa vuodessa. Kotka—Pyhtää -reitille hankitaan kaksi uutta laiturirakennetta, joista aiheutuva lisäkustannus on yhteensä 1,0 milj. euroa. Momentin rahoitustarvetta lisää Kotka—Pyhtään ja Hiittisten reittialueen liikennöinnin menot, jotka oli suunniteltu rahoitettavaksi momentilta 31.30.66, mutta reiteille suunniteltujen alusten valmistumisen viivästyminen lykkää liikennöinnin aloitusta vuodelle. Lisäksi kustannuksia korottaa polttoaineiden hinnannousu.

Avustuksilla- pyritään säilyttämään kulkumahdollisuudet sellaisten saaristoalueiden asukkaille, joilla ei ole käytettävissä yhteysalusliikennettä. Avustus kohdistuu lähinnä Sipoon ja Tammisaaren saariston sekä Turunmaan saariston rengasteiden saariston pysyvien asukkaiden henkilö- ja tavarakuljetusten järjestämiseen.

2013 talousarvio	12 811 000
2012 II lisätalousarvio	—
2012 talousarvio	11 007 000
2011 tilinpäätös	9 367 000

66. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset (siirtomääräraha 3 v)

Valtuus

10-vuotisen kokonaispalvelusopimuksen tekemiseksi myönnettyä enintään 52,6 milj. euron valtuutta saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostamiseksi tarkistetaan arvonlisäverokannan korotuksen vuoksi enintään 53,030 milj. euroon.

Valtuutta saa käyttää yhteysalusliikennepalvelusopimusten solmimiseen vuonna 2013 siltä osin, kuin valtuutta ei ole vielä käytetty.

Selvitysosa: Valtuuden tarkistus aiheutuu arvonlisäverokannan korottamisesta 1 %:lla.

Valtuudella turvataan Kotka—Pyhtään ja Hiittisten reittien yhteysalusliikennepalvelujen ostaminen kokonaispalveluina, joissa palveluntuottajat vastaavat Kotka—Pyhtään ja Hiittisten reiteillä liikennöivien alusten hankinnasta ja ylläpidosta. Alusten tulee täyttää tiukat ympäristövaatimukset ja soveltua myös öljyntorjuntapalveluihin. Yhteysalusliikennepalvelut kilpailutetaan vuoden 2012 aikana, jolloin alusten suunnittelu ja rakentaminen ajoittuisivat vuosille 2012—2013. Sopimuksen mukainen kokonaispalvelu

koskee vuosia 2014—2023. Yhteysalusliikennöintipalveluista arvioidaan aiheutuvan menoja noin 5 303 000 euroa vuodessa vuosina 2014—2023.

2013 talousarvio	—
2012 II lisätalousarvio	—
2011 tilinpäätös	—

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

Selvitysosa: Viestintäpalvelut ja -verkot ovat olennainen osa tietoyhteiskunnan kehittymistä, koska merkittävä osa yhteiskunnan palveluista tuotetaan ja kulutetaan viestintäpalveluja ja -verkoja hyödyntäen. Suomen talouskehityksen ja kilpailukyvyn kannalta on keskeistä pystyä muuttamaan vahva viestintäinfrastruktuuri- ja palveluosaaminen vahvuudeksi tietoyhteiskuntapalvelujen tuotannossa ja laajassa hyväksikäytössä. Uutta teknologiaa ja uusia viestintäpalveluita kehitetään ja pyritään ottamaan käyttöön kaikilla elämänoilla siten, että kansalaisten arki helpottuu.

01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 895 000 euroa.

Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa: Digitaalista tekniikkaa ja palveluita hyödynnetään laajasti yhteiskunnan eri osa-alueilla. Viestinnän ja tietoyhteiskunnan peruspalvelut ja niiden turvallisuus varmistetaan. Koko maassa on saatavilla monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluita. Tieto- ja viestintäteknologiaa ja digitaalisia palveluiden täysimääräinen käyttö edistää yhteiskunnan toimivuutta, kansalaisten hyvinvointia ja yritysten kilpailukykyä.

Viestintäviraston tavoitteena on viestintäpalvelujen tarjonnan monipuolistuminen, viestinnän peruspalveluiden saatavuuden paraneminen sekä viestintäverkkojen ja -palvelujen toimintavarmuuden ja turvallisuuden kehittyminen. Vuoden 2013 toiminnan painopisteiden mukaisesti Viestintävirasto puuttuu viestintämarkkinoiden epäkohtiin, tarjoaa taajuudet uusille käyttötarkoituksille, edistää nopeiden laajakaistaverkkojen rakentamista ja huolehtii posti-, puhelin-, tv- ja laajakaistapalvelujen vähimmäistasosta. Lisäksi Viestintävirasto vahvistaa kansallista tietoturvaa ja terävöittää teknistä ohjausta ja valvontaa.

Viestintävirasto hoitaa *valtion televisio- ja radiorahaston* hallintoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Viestintävirastolle vuodelle 2013 seuraavat toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa viestinnän toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja yhteisiä tavoitteita.

Tulostavoite	2011 toteutuma	2012 tavoite	2013 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Radiotaajuuksien huutokauppa toteutetaan, ajankohta			1-6/2013
Virasto tuottaa ajantasaista tilannekuvaa viestintäverkoista sekä niiden vika- ja häiriötilanteista. Karttamuotoinen, ajantasainen helppokäyttöinen informaatio viestintäverkkojen tilanteesta käytössä 2013 lopussa, toteutuminen			toteutuu
Laajakaistapalveluja tarjoaville operaattoreille on tarjolla kohtuuhintaisia valokuidulla toteutettuja tilaajayhteyksiä. Kilpailijoille vuokrattujen kuitutilaajayhteyksien määrän kehitys, %/vuosi			5
Nopeiden (yli 30 Mb) laajakaistayhteyksien saatavuus paranee.			
Laajakaistaliittymien saatavuus kasvaa, %/v			5

Tulostavoite	2011 toteutuma	2012 tavoite	2013 tavoite
Laajakaistatukihakemusten joutuisa käsittely. Vireille tulleista hakemuksista käsitelty kolmen kuukauden kuluessa riittävien selvitysten saamisesta, osuus %			80
Taajuussuunnittelu on laadukasta. Taajuussuunnittelusta johtuvat haitalliset häiriöt enintään, kpl/vuosi			10
Varmistetaan postin yleispalvelun saatavuus. Kansalaisten tyytyväisyys postin yleispalveluihin, asiakaskysely (asteikko 1—5)			3,5
Viestintäverkkojen ja -palvelujen käytettävyys on hyvällä tasolla. Pitkäkestoisten vakavien vikojen (A-luokka) määrä enintään, kpl/vuosi			6
Asiakas- ja sidosryhmäkysely (asteikko 1—5)			3,5
Virasto edistää internetpalvelujen käyttöä kehittämällä kansallista tietoturvaluutta. Asiakas- ja sidosryhmäkysely (asteikko 1—5)			3,5
Virasto edistää internetpalvelujen kehittämistä takaamalla toimivan verkkoympäristön. Nimipalvelimien käytettävyys, %			100
Sidosryhmien tyytyväisyys Viestintäviraston toimintaan (asteikko 1—5)	3,8	3,6	3,6
TOIMINNALLINEN TEHOIKUUS			
Teletoinnin ohjauksen ja valvonnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja, euroa/yleisen televerkon liittymä (sisältää perinteiset liittymät ja laajakaistaliittymät)			0,40
Tietoturvallisuuden ohjauksen ja valvonnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja, euroa/yleisen televerkon liittymä (sisältää perinteiset liittymät ja laajakaistaliittymät)	-	-	0,30
Postipalvelujen valvonnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja, euroa/postinsaajatalous	0,42	0,40	0,48
Mediapalvelujen valvonnan kustannukset, euroa/tv-katsojatalous	0,33	0,30	0,34
Radiotaajuudet-tulosalueen kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja, euroa/voimassa olevien radiolupien ja kelpoisuustodistusten sekä lupa- ja todistushakemusten ja pidettyjen tutkintojen yhteenlaskettu lukumäärä	82	96	125
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	-3,29	1	1
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	2,02	2	2
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	109	98	95
Veronluonteisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	99	92	91

Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen taajuusmaksuista ja Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävästä muista maksuista (1222/2010) ja liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Viestintäviraston eräistä maksuista (1058/2009) sekä lakiin valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998), lakiin yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta (565/1999), verkkotunnuslakiin (228/2003) ja viestintämarkkinalakiin (393/2003).

Viestintävirasto perii teleyrityksiltä viestintämarkkinamaksua viestintämarkkinalaissa säädetyin perustein, teleyrityksiltä tietoturvamaksua sähköisen viestinnän tietosuojalaissa (516/2004) säädetyin perustein, postiyrityksiltä postitoiminnan valvontamaksua postilaissa (415/2011) säädetyin perustein, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua televisio- ja radiotoimintalaissa (744/1998) säädetyin perustein sekä sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajilta maksua laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009) säädetyin perustein. Viestintämarkkinamaksu 3 400 000 euroa, tietoturvamaksu 480 000 euroa, postitoiminnan valvontamaksu 1 488 000 euroa, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu 1 069 000 euroa sekä varmennemaksu 184 000 euroa tuloutetaan momentille 11.19.04. Näistä toiminnoista aiheutuvat menot on otettu huomioon Viestintäviraston toimintamenomomentin määrärahan mitoituksessa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012	
		varsinainen talousarvio	2013 esitys
Bruttomenot	34 610	38 650	31 218
Bruttotulot	28 258	29 805	21 323
Nettomenot	6 352	8 845	9 895
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 752		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 206		

**Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma
(1 000 euroa)**

	2011 toteutuma	2012	
		varsinainen talousarvio	2013 esitys
Tuotot			
Radiotaajuudet	10 749	9 942	9 937
Verkot ja turvallisuus	7 847	7 839	7 966
Tv-maksut	9 561	11 220	3 390
Tuotot yhteensä	28 157	29 001	21 293
Kustannukset			
Radiotaajuudet	8 782	9 994	10 780
Verkot ja turvallisuus	7 438	7 799	8 258
Tv-maksut	9 561	11 220	3 390
Kustannukset yhteensä	25 781	29 013	22 428
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Radiotaajuudet	1 967	-52	-843
Verkot ja turvallisuus	409	40	-292
Tv-maksut	-	-	-
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	2 376	-12	-1 135
Kustannusvastaavuus, %			
Radiotaajuudet	122	99	92
Verkot ja turvallisuus	105	101	96
Tv-maksut	100	100	100
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	109	100	95

**Veronluonteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma
(1 000 euroa)**

	2011 toteutuma	2012	
		varsinainen talousarvio	2013 esitys
Tuotot			
Verkot ja turvallisuus	661	664	664
Viestintämarkkinat ja -palvelut	5 032	5 387	5 957
Tuotot yhteensä	5 693	6 051	6 621
Kustannukset			
Verkot ja turvallisuus	653	733	759
Viestintämarkkinat ja -palvelut	5 074	5 763	6 483
Kustannukset yhteensä	5 727	6 496	7 242
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Verkot ja turvallisuus	8	-69	-95
Viestintämarkkinat ja -palvelut	-42	-376	-526
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	-34	-445	-621

Kustannusvastaavuus, %			
Verkot ja turvallisuus	101	91	87
Viestintämarkkinat ja -palvelut	99	93	92
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	99	93	91

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

NCSA -tehtävien hoito	50
Yleispalvelun valvontatehtävät	500
Siirto momentilta 31.40.50	500
Yhteensä	1 050

2013 talousarvio	9 895 000
2012 II lisätalousarvio	500 000
2012 talousarvio	8 845 000
2011 tilinpäätös	7 806 000

42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtakunnallisilla vähemmistökielillä ruotsin, saamen, romanin tai karjalan kielellä julkaistavien sanomalehtien ja niitä vastaavien sähköisten julkaisujen tukemiseen, viittomakielisten vastaavien sähköisten julkaisujen tukemiseen sekä ruotsinkielisten uutispalvelujen tuottamisen tukemiseen. Määrärahaa saa käyttää myös sellaisten saamen- tai karjalankielisten sisältöjen tuottamiseen, jotka liittyvät suomen tai ruotsin kielellä julkaistaviin sanomalehtiin.

Selvitysosa: Määrärahan tarkoituksena on edistää kotimaisen lehdistön ja tiedonvälityksen moniarvoisuutta ja monipuolisuutta.

2013 talousarvio	500 000
2012 talousarvio	500 000
2011 tilinpäätös	450 000

43. Digitaalisten palveluiden toimintaympäristön kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää

- 1) pilvipalveluiden kehitys- ja testausympäristön perustamisinvestointeihin laitehankintoihin sekä käynnistämävaiheen ylläpitoon ja toimintaan liittyviin kulutusmenoihin sekä
- 2) digitaalisten palveluiden kehityshankkeisiin.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käytettäväksi pilvipalveluiden kehitys- ja testausympäristön perustamiseen liittyvien investointien rahoittamiseen ja toiminnan alkuvaiheen ylläpidosta syntyviin kustannuksiin. Määrärahaa voidaan käyttää myös perustamisvaiheen laitehankintoihin. Määrärahasta arvioidaan käytettäväksi teknisen infrastruktuurin rakentamiseen 2 440 000 euroa, palvelu- ja sovelluskehityksen työkaluihin ja laboratorioon 700 000 euroa sekä koulutukseen 700 000 euroa. Määrärahasta voidaan käyttää 260 000 euroa digitaalisten palveluiden kehittämiseen KIDE-hankkeen yhteydessä pilvipalvelustrategian laatimiseen, digitaalisten palveluiden start up- toimintaan sekä avoimen datan hyödyntämistä edistäviin toimiin.

2013 talousarvio	4 100 000
------------------	-----------

(44.) Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)

2011 tilinpäätös 1 350 000

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueella annetussa laissa tarkoitetun Viestintäviraston aikaisempina vuosina ja varainhoitovuonna myöntämän valtion tuen maksamiseen.

Valtuus

Viestintävirasto oikeutetaan solmimaan myöntämisvaltuuden mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuutta ei ole käytetty.

Selvitysosa: Laki laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla sekä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain muutos tulivat voimaan 1.1.2010. Tarkoituksena on, että laajakaistarakentamisen tukemiseen käytetään Viestintäviraston päätöksillä tämän momentin määrärahaa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten päätöksellä maaseudun kehittämiseen myönnettävästä tuesta säädettyssä laissa tarkoitettua momentin 30.10.61 määrärahaa. Valtion tuen edellytyksenä on, että hankekohtaisesti kunnat sitoutuvat rahoittamaan oman osuutensa julkisesta rahoitustuesta. Julkinen rahoitustuki voi olla enintään 2/3 hankkeen kustannuksista. Valtion rahoitusosuus on enintään 33 % laajakaistahankkeen tukikelpoisista kustannuksista ja kunnan rahoitusosuus 33 %. Valtion maksuosuus on kuitenkin enintään 58 % ja kunnan osuus 8 % niissä kunnissa, joissa hankkeen rahoittaminen muuten muodostaisi kohtuuttoman taloudellisen rasitteen. Kuntakohtaisen maksuosuuden määräytymisperusteista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset maksavat vuosina 2010—2013 laajakaistahankkeiden valtion osuuden 25,15 milj. euroa momentilta 30.10.61. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten rahoittamissa hankkeissa kunnan maksuosuus on 22 %. Viestintävirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset eivät voi rahoittaa samaa laajakaistahanketta, minkä vuoksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset pyytävät Viestintäviraston lausunnon ennen valtioneuvoston päätöstä.

Valtioneuvosto on asettanut 4.12.2008 tehdyllä periaatepäätöksellä tavoitteeksi, että 31.12.2015 mennessä kaikkialla maassa on kysynnän mukaisesti saatavilla 100 megabitin yhteydet mahdollistava valokuitu- tai kaapeliverkko tai muu ominaisuuksiltaan näihin rinnasteinen verkko, johon liitettävällä enintään kahden kilometrin pituisella kiinteällä tai langattomalla tilaajayhteydellä ainakin 99 % vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista voidaan käyttää erittäin suuria yhteysnopeuksia vaativia viestintä- ja muita tietoyhteiskunnan palveluita.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 500 000 euroa siirtona momentille 31.40.01. Myöntämisvaltuutta arvioidaan uusittavan noin 50,5 milj. euroa. Valtuuden uusiminen aiheutuu laajakaistatukimyöntöpäätösten tekemisestä useana varainhoitovuonna.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2013	2014	2015	2016-	Yhteensä vuodesta 2013 lähtien
Ennen vuotta 2013 tehdyt sitoumukset	6 500	1 000	1 000		8 500
Vuoden 2013 sitoumukset	8 500	8 500	6 000	7 000	30 000
Valtuus yhteensä	15 000	9 500	7 000	7 000	38 500

2013 talousarvio	9 500 000
2012 II lisätalousarvio	-500 000
2012 talousarvio	11 000 000
2011 tilinpäätös	9 800 000

60. Siirto valtion televisio- ja radorahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 500 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain 3 §:n nojalla rahastoon tehtävään siirtoon.

Selvitysosa: Valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain 3 §:n (745/1998) mukaan rahastolle suoritetaan korvaus valtion talousarvion otettavasta määrärahasta Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä säädetyn julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Vuonna 2013 määräraha on 500 milj. euroa. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti. Tarkistuksen perusteena on indeksi, joka muodostuu elinkustannusindeksistä, jonka painoarvo on yksi kolmasosa, sekä ansiotasoindeksistä, jonka painoarvo on kaksi kolmasosaa.

Valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain 5 §:n mukaan rahaston varoista käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen vuosittain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu määrä. Varoja voidaan käyttää myös Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 a §:ssä tarkoitettujen ennakoarvioinnin laatimisesta aiheutuvien palkkioiden maksamiseen ja rahaston hallinnoimiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen. Vuonna 2013 edellä mainitut menot käytössä olleen televisiomaksujärjestelmän lakkauttamisesta aiheutuvine menoineen rahoitetaan rahaston vuoden 2012 lopussa jäljellä olevista varoista sekä vuonna 2013 vielä kertyvistä, vuoden 2012 lopussa maksamatta olevien televisiomaksujen suorituksista.

Rahastoon tehtävä siirto Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi rahoitetaan vuoden 2013 alusta lukien käyttöön otettavalla yleisradioverolla (laki yleisradioverosta x/2012).

2013 talousarvio	500 000 000
------------------	-------------

50. Tutkimus

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tutkimustoiminta tukee ministeriön liikenne- ja viestintäpolitiikan sekä hallitusohjelman tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä on laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet. Liikenne- ja viestintäalan yrityksille pyritään takaamaan kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet.

01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 49 020 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Etelämanner-toiminnasta aiheutuviin menoihin
- 2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen sekä
- 3) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa:

Ilmatieteen laitos tuottaa luotettavaa havainto- ja tutkimustietoa ilmakehästä ja meristä. Ilmatieteen laitos on keskeisessä roolissa yhteiskunnan ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tarvittavan perustiedon tuottamisessa. Tämän osaamisensa laitos yhdistää palveluiksi, joita se tuottaa tehokkaasti yleisen turvallisuuden edistämiseksi sekä ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin lisäämiseksi. Laitos havainnoi

ilmakehän fysikaalista tilaa, kemiallista koostumusta ja sähkömagneettisia ilmiöitä sekä merten ja erityisesti Itämeren fysikaalista tilaa. Laitos tuottaa myös tietoa ja palveluja ilmakehän ja merien menneestä, nykyisestä ja tulevasta tilasta. Laitos tekee korkeatasoista tutkimusta erityisesti painopistealueillaan, joita ovat sää ja turvallisuus, ilmastonmuutos ja yhteiskunta, Itämeri ja arktiset alueet sekä liikenne ja energia. Laitos osallistuu aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Laitos tähtää toiminnassaan kestäväen kehityksen edistämiseen.

Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 5,600 milj. euroa sää-, ilmasto- ja meridatan, keskeisten tutka- ja salamatuotteiden, kansallisen sääennustemallin datan sekä lentokenttähavaintojen muuttamiseksi maksuttomaksi 1.1.2013 lukien. Tietojen maksuttomuudella toteutetaan Valtioneuvoston periaatepäätöstä (3.3.2011) julkisen sektorin digitaalisten tietoaineistojen saatavuuden parantamisesta ja uudelleenkäytön edistämistä. Määrärahan lisäyksestä 5,214 milj. euroa on lisämäärärahaa ja 0,386 milj. euroa valtion budjettitalouden sisäisiä siirtoja muilta virastoilta ja laitoksilta.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ilmatieteen laitokselle vuodelle 2013 seuraavat toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa tutkimukselle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja yhteisiä tavoitteita.

Tulostavoite	2011 toteutuma	2012 tavoite	2013 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Sovelletaan tutkimuksessa saatuja uusimpia tietoja mm. ilmastomallien sekä havainto-, ennustus- ja varoitusjärjestelmien ja muiden palveluiden kehittämisessä.			
Lämpötilaennusteiden osuvuus, 1 vrk, %		83	83,5
Lämpötilaennusteiden osuvuus, 2—5 vrk, %		70,5	71
Sateen ennustettavuus etukäteen, tuntia		98	100
Tuulivaroitusten osuvuus 1-2 vrk, %		78	78
Lentopaikkaennusteiden osuvuus, %		88	88
Sää- ja meripalveluiden toimitusvarmuus, %	99,2	97	98
Kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja asiantuntemusta sekä tuotetaan tietoa lainsäädännön ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.			
Sidosryhmien tyytyväisyys Ilmatieteen laitoksen toimintaan (asteikko 1—5)	4,2	3,5	4,0
Asiakastytyväisyys (asteikko 1—5)	4,0	3,8	4,0
Tuetaan tutkimuksen keinoin mm. ilmastonmuutokseen sopeutumista toimien laaja-alaisesti yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.			
Ulkopuolinen tutkimusrahoitus, 1000 euroa	13 071	10 000	12 000
Kansainvälisesti ennakkotarkastetut artikkelit, kpl	273	250	260
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Hallinnonalan toiminnan tuottavuutta parannetaan.			
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	118	102	91
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	99	100	100
Ulkopuolisen rahoituksen osuus yhteisrahoitteisen tutkimustoiminnan kustannuksista, %	61	50	50
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	-3,05	1	1
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	-0,32	2	2

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina maksullisen palvelun tulot, EU:lta ja muilta yhteistyösapuolilta saatavat yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot ja muut tulot. Etelämanner-toimintaan on varattu 849 000 euroa. Suomen Etelämanner-toiminta perustuu kansainväliseen sopimukseen.

Eurooppalaiselle tutkimusinfrastruktuuritiekartalle hyväksyty ICOS-hanke (Integrated Carbon Observing System) on merkittävä kasvihuonekaasujen päästövähennysten todentamisen ja seurannan kannalta.

Hankkeen Suomeen sijoittuvan päämajan infrastruktuurin ylläpito Ilmatieteen laitoksen osalta sisältyy myös määrärahaan.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012	
		varsinainen talousarvio	2013 esitys
Bruttomenot	66 122	64 600	69 104
Bruttotulot	25 600	22 000	20 084
Nettomenot	40 522	42 600	49 020
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	13 004		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 908		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012	
		varsinainen talousarvio	2013 esitys
Tuotot			
Julkishoidolliset suoritteet	6 108	6 100	5 184
Liiketaloudelliset suoritteet	6 571	5 900	4 900
Tuotot yhteensä	12 679	12 000	10 084
Kustannukset			
Julkishoidolliset suoritteet	6 150	6 100	5 184
Liiketaloudelliset suoritteet	5 579	5 800	5 380
Kustannukset yhteensä	11 729	11 900	10 564
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Julkishoidolliset suoritteet	-42	0	0
Liiketaloudelliset suoritteet	992	100	-480
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	950	100	-480
Kustannusvastaavuus, %			
Julkishoidolliset suoritteet	99	100	100
Liiketaloudelliset suoritteet	118	104	91
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	108	101	95

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012	
		varsinainen talousarvio	2013 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	7 172	6 000	6 000
— EU:lta saatava rahoitus	3 613	2 000	2 000
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	2 286	2 000	2 000
Tuotot yhteensä	13 071	10 000	10 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	21 592	20 000	20 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	8 521	10 000	10 000
Omarahoitusosuus, %	39	50	50

Tasomuutos	145
Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-140
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-205
Palkkausten tarkistukset	1 020
Tietoaineistojen vapauttaminen	5 214
Siirto momentilta 30.20.01. Tietoluovutusten hinnoittelumuutos	15
Siirto momentilta 31.10.20. Tietoluovutusten hinnoittelumuutos	371
Yhteensä	6 420

2013 talousarvio	49 020 000
2012 talousarvio	42 600 000
2011 talousarvio	40 522 000

Osasto 11 VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

19. Muut veronluonteiset tulot

02. Lästimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 800 000 euroa.

Selvitysosa: Lästimaksu perustuu lakiin (189/1936) ja asetukseen (468/1954) lästimaksusta. Vastaavat menot on merkitty momentille 31.30.50.

2013 talousarvio	800 000
2012 talousarvio	800 000
2011 tilinpäätös	939 370

03. Ratavero

Momentille arvioidaan kertyvän 18 000 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Ratavero perustuu rataverosta annettuun lakiin (605/2003). Rataverolain 5 §:n pykälän muuttamisesta annetun lain perusteella kannetaan momentilta 31.10.78 rahoitetun Kerava—Lahti -oikoradan käytöstä investoinnin rataveroa, jonka tuotto on arvioitu 4 300 000 euroksi. Tuloarviosta 13 700 000 euroa on otettu huomioon momentin 31.10.20 määrärahan mitoituksessa.

2013 talousarvio	18 000 000
2012 talousarvio	18 600 000
2011 tilinpäätös	17 599 823

04. Eräät viestinnän maksut

Momentille arvioidaan kertyvän 26 946 000 euroa.

Selvitysosa: Viestintämarkkinamaksu, 3 400 000 euroa, perustuu viestintämarkkinalakiin (393/2003). Tietoturvamaksu, 480 000 euroa, perustuu sähköisen viestinnän tietosuojalakiin (516/2004). Postitoiminnan valvontamaksu, 1 488 000 euroa, perustuu postilakiin (415/2011). Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu, 1 069 000 euroa, perustuu lakiin televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998). Varmennemaksu, 184 000 euroa, perustuu lakiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009). Maksuja kertyy yhteensä 6 621 000 euroa. Näistä toiminnoista aiheutuvat menot on otettu huomioon momentin 31.40.01 määrärahan mitoituksessa.

Toimilupamaksu, 20 000 000 euroa, perustuu eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annettuun lakiin (462/2009). Hallituksen esitys edellä mainitun lain muuttamisesta on tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäväksi kevälistuntokauden 2012 aikana (on annettu eduskunnan käsiteltäväksi elokuussa 2012). Viestintävirasto perii 800 megahertsin taajuusalueella vuonna 2013 toteutettavan taajuushuutokaupan tuloksen perusteella toimiluvan saaneilta teleyrityksiltä lain edellyttämän toimilupamaksun. Koko taajuusalueen lähtöhinta on 100 milj. euroa ja se tuloutetaan tasaerissä toimilupakauden viiden ensimmäisen vuoden aikana. Viestintävirasto perii huutokauppaan osallistuvilta yrityksiltä myös 65 000 euron suuruisen osallistumismaksun. Huutokauppaan arvioidaan osallistuvan viisi yritystä, jolloin tuloja syntyisi yhteensä 325 000 euroa. Huutokauppatuloista on otettu 500 000 euroa huomioon momentin 31.01.01 määrärahan mitoituksessa ja 4 100 000 euroa momentin 31.40.43 määrärahan mitoituksessa. Huutokaupan

järjestämisestä aiheutuvat kustannukset 260 000 on tarkoitus ottaa huomioon vuoden 2012 syksyllä annettavassa lisätalousarviossa momentin 31.40.01 määrärahan mitoituksessa.

2013 talousarvio	26 946 000
2012 talousarvio	5 898 000
2011 tilinpäätös	5 693 245

05. Lentoliikenteen valvontamaksu

Momentille arvioidaan kertyvän 11 545 000 euroa.

Selvitysosa: Lentoliikenteen valvontamaksu perustuu lakiin lentoliikenteen valvontamaksusta (1249/2005). Valvontamaksu on 1,20 euroa/matkustaja. Maksu peritään jokaisesta lentoasemilta lähteneestä vähintään kaksivuotiaasta matkustajasta. Maksuvelvollinen on lentoaseman pitäjä. Maksu peritään vain 20 000 euroa ylittävältä osalta. Vuoden 2013 arvio lentoliikenteen valvontamaksukertymästä perustuu arvioon kotimaan ja kansainvälisen liikenteen kehityksestä. Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 31.20.01 määrärahan mitoituksessa.

2013 talousarvio	11 545 000
2012 talousarvio	10 450 000
2011 tilinpäätös	7 883 297

06. Väylämaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 84 680 000 euroa.

Selvitysosa: Väylämaksu perustuu väylämaksulakiin (1122/2005), jonka perusteella Suomen vesialueella kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua. Vuoden 2013 arvio väylämaksukertymästä perustuu vuoden 2012 toteutuma-arvioon siten, että vuonna 2013 liikenteen määrän on arvioitu kasvavan 2,0 %, mikä korottaa tulokertymää noin 1,0 %. Väylämaksun kustannusvastaavuudeksi arvioidaan 89,2 %.

2013 talousarvio	84 680 000
2012 talousarvio	80 300 000
2011 tilinpäätös	75 739 797

Osasto 12 SEKALAISET TULOT

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

10. Liikenneviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 51 483 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat kiinteistöjen ja irtaimen omaisuuden myyntituloja, takaisin perittäviä maanlunastuskorvauksia ja muita sekalaisia tuloja sekä EU:n suoran rakentamistuen tuloutuksia kustannuksista, jotka on maksettu investointimomenteilta.

Tuloarvioon sisältyy Espoon kaupungin rahoitusosuus mt 101 Kehä I Turunväylä—Vallikallio -hankkeesta 28 392 000 euroa, Neste Oyj:n ja muiden ulkopuolisten rahoittajien rahoitusosuus Kilpilahden tieyhteys -hankkeesta 8 041 000 euroa, Kotkan kaupungin rahoitusosuus E18 Koskenkylä—Kotka erillishankkeesta 1 410 000 euroa, Vantaan kaupungin rahoitusosuus E18 Kehä III:n kehittäminen – hankkeesta 10 000 000 euroa, Helsingin kaupungin rahoitusosuus Pisara –radan suunnittelusta 2 040 000 euroa ja Joensuun kaupungin rahoitusosuus vt 6 Joensuun kohta –hankkeesta 1 600 000 euroa.

2013 talousarvio	51 483 000
2012 II lisätalousarvio	27 295 000
2012 talousarvio	51 208 000
2011 tilinpäätös	12 819 363

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 50 000 euroa.

Selvitysosa: Hallinnonalan muiden sekalaisen tulojen arvioidaan olevan noin 50 000 euroa.

2013 talousarvio	50 000
2012 II lisätalousarvio	15 000
2012 talousarvio	58 000
2011 tilinpäätös	91 328